

Moje
**Ćwi
czone
nia**

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA
KLASY PIERWSZEJ
SZKOŁY PODSTAWOWEJ

część
1

Poradnik metodyczny, cz. 1

do Naszego elementarza oraz zeszytów ćwiczeń *Moje ćwiczenia* i *Już czytam i piszę*,
dla klasy 1

Autor

Jolanta Faliszewska

Kierownik projektu

Agnieszka Opala

Redakcja

Ewa Dulemba

Aleksandra Ziewiecka

Redakcja językowa

Martyna Synowiec

Skład i łamanie

Marek Zapala

Koncepcja graficzna i projekt okładki:

Grupa Edukacyjna S.A. opracowane na podstawie: Nasz Elementarz. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 1. Część 2., wyd. Ministerstwo Edukacji Narodowej 2014, publikacji rozpowszechnianej na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/legalcode>). Koncepcja graficzna oryginału: Artur Matulanic. Projekt okładki oryginału: Katarzyna Trzeszczkowska.

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich.

Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

Niniejsza publikacja pozostaje w ścisłym związku z opracowanym na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej podręcznikiem „Nasz elementarz” – zarówno pod względem merytorycznym, jak i pod względem układu prezentowanych treści. Publikacja ta, jak każda inna dostępna na rynku, **nie jest oficjalnym dodatkiem** ćwiczeniowym. Niemniej jednak z uwagi na jej pełne dopasowanie do podręcznika MEN, poszerzanie zawartych w nim treści i możliwości wykonywania ćwiczeń jest polecana przez wydawcę do pracy z uczniami w klasie 1.

ISBN 978-83-7873-161-0

© Grupa Edukacyjna S.A. 2014

Grupa Edukacyjna S.A.

25-655 Kielce, ul. Łódzka 308

tel. 041 366 53 66; faks 041 366 55 55

e-mail: mac@mac.pl; <http://www.mac.pl>

Szanowni Nauczyciele!

Poradnik dla nauczyciela klasy pierwszej szkoły podstawowej zawiera propozycję planu nauczania zgodną z najnowszą podstawą programową.

Treści nauczania zostały podzielone na tygodniowe bloki.

Scenariusze zajęć dziennych zostały opracowane na podstawie treści *Naszego elementarza* i uzupełniających go zeszytów *Moje ćwiczenia* i *Już czytam i piszę*.

W proponowanych scenariuszach uwzględniono propozycje ćwiczeń i zabaw umożliwiających rozwijanie wszystkich typów inteligencji:

- **językowej** – poprzez komunikowanie się, wypowiadanie własnego zdania, słuchanie wypowiedzi innych osób, słuchanie utworów literackich, udział w przedstawieniach teatralnych,
- **matematyczno-logicznej** – poprzez rozwiązywanie zadań wymagających myślenia, wnioskowania, dociekania, szacowania,
- **przyrodniczej** – poprzez aktywność badawczą, przeprowadzanie doświadczeń, badanie, przewidywanie i dociekanie przyczyn,
- **wizualno-przestrzennej** – poprzez wycieczki do muzeów, kin, teatrów, działalność plastyczną w klasie, w szkole w środowisku,
- **muzycznej** – poprzez śpiewanie piosenek, granie na instrumentach, zabawy ruchowe, słuchanie muzyki,
- **kinestetycznej** – poprzez aktywność fizyczną,
- **interpersonalnej** – poprzez zbieranie doświadczeń podczas zajęć, wycieczek tematycznych, spotkań z ciekawymi ludźmi,
- **intrapersonalnej** – poprzez uczestnictwo w sytuacjach skłaniających do autorefleksji i wglądu w siebie.

Moje ćwiczenia (cz. 1–4) to zeszyty, które zawierają ćwiczenia dotyczące głównie edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej.

Ich dobór umożliwia utrwalenie i rozszerzenie treści zawartych w *Naszym elementarzu*.

Już czytam i piszę (cz. 1 i 2) to zeszyty, które zawierają ćwiczenia:

- analizy i syntezy słuchowej – wyróżnianie głosek w nagłosie, śródgłosie i wygłosie,
- w rozpoznawaniu małych i wielkich liter drukowanych,
- w czytaniu liter, sylab, wyrazów, zdań i tekstów drukowanych,
- w czytaniu liter, sylab, wyrazów, zdań i tekstów pisanych,
- w rysowaniu, rozwijające sprawność manualną, jako przygotowanie do pisania,
- kaligraficzne.

Zaletą ćwiczeń jest ich czarno-biała forma. Dzięki temu dziecko koncentruje uwagę tylko na istotnych elementach, co jest szczególnie ważne w czasie nauki czytania i pisania. Kolorowanie wskazanych rysunków ma za zadanie skoncentrować uwagę dziecka na rozumieniu czytanych wyrazów i zdań.

Uwaga!

Materiały, takie jak: bloki rysunkowe, papier kolorowy, farby itp. nauczyciel powinien zgromadzić w sali, by uczniowie mogli z nich korzystać w miarę potrzeb.

Jolanta Faliszewska

Wstęp

Podstawa programowa MEN z 30.05.2014

I etap edukacyjny: klasa I-III

Arkusze badania gotowości szkolnej (autorki: Małgorzata Kwaśniewska, Wiesława Żaba-Żabińska)

Blok 1. POZNAJEMY NASZĄ SZKOLNĄ RODZINĘ

Dzień 1. Rozpoczynamy rok szkolny

Dzień 2. Nasza szkoła

Dzień 3. Nasza klasa

Dzień 4. To my

Dzień 5. Wspominamy lato

Blok 2. JESTEŚMY BEZPIECZNI W SZKOLE I NA DRODZE

Dzień 1. Co będziemy robić szkole

Dzień 2. Jak zachowujemy się w szkole i na placu zabaw

Dzień 3. Jak być dobrym kolegą

Dzień 4. W prawo, w lewo. Droga do szkoły

Dzień 5. Znaki drogowe

Blok 3. PISZEMY PIERWSZĄ LITERĘ

Dzień 1. Bezpiecznie przechodzimy przez jezdnię. Figury geometryczne – koło.

Dzień 2. Figury geometryczne – trójkąt. Ćwiczenia z głoską a.

Dzień 3. A jak album. Figury geometryczne – prostokąt.

Dzień 4. A jak album, Cd. Figury geometryczne – kwadrat.

Dzień 5. Figury geometryczne. Ćwiczenia z literami a, A.

Blok 4. NASZE ZABAWY I ZABAWKI

Dzień 1. Moje koleżanki i moi koledzy

Dzień 2. L jak lalka

Dzień 3. Nasze zabawki

Dzień 4. W kąciku zabawek

Dzień 5. Mój plecak

PODSTAWA PROGRAMOWA MEN Z 30.05.2014

I ETAP EDUKACYJNY: KLASY I-III

EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA

Edukacja wczesnoszkolna to proces rozłożony na 3 lata, w czasie którego dziecko ma być stopniowo i możliwie łagodnie przeprowadzone z kształcenia zintegrowanego do nauczania przedmiotowego w klasach IV–VI szkoły podstawowej. W klasach I–III szkoły podstawowej konieczne jest uwzględnienie przez nauczycieli i specjalistów pracujących z dziećmi w młodszym wieku szkolnym ich indywidualnych możliwości intelektualnych, emocjonalnych, społecznych i psychofizycznych. Edukacja wczesnoszkolna opisana jest poprzez:

- 1) zestaw celów kształcenia i wynikających z nich ogólnych zadań szkoły;
- 2) wykaz wiadomości i umiejętności ucznia kończącego klasę III szkoły podstawowej.

Zakres wiadomości i umiejętności, jakimi ma dysponować uczeń kończący klasę III szkoły podstawowej, ustalono tak, aby nauczyciel mógł je zrealizować w przeciętnych warunkach edukacyjnych. Jest to ważne założenie, gdyż wiadomości i umiejętności ukształtowane w klasach I–III szkoły podstawowej stanowią bazę i punkt wyjścia do nauki w klasach IV–VI szkoły podstawowej. W sprzyjających warunkach edukacyjnych można kształcenie zorganizować tak, aby uczniowie w ciągu I etapu edukacyjnego nauczyli się znacznie więcej. Należy jednak mieć na uwadze, że niektórym uczniom trzeba udzielić adekwatnej do ich potrzeb pomocy, żeby mogli sprostać wymaganiom określonym w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych w zakresie I etapu edukacyjnego.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie dziecka w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, etycznym, fizycznym i estetycznym. Ważne jest również takie wychowanie, aby dziecko, w miarę swoich możliwości, było przygotowane do życia w zgodzie z samym sobą, ludźmi i przyrodą. Należy zadbać o to, aby dziecko odróżniało dobro od zła, było świadome przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz rozumiało konieczność dbania o przyrodę. Jednocześnie dąży się do ukształtowania systemu wiadomości i umiejętności potrzebnych dziecku do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz do kontynuowania nauki w klasach IV–VI szkoły podstawowej.

Zadaniem szkoły jest:

- 1) realizowanie programu nauczania skoncentrowanego na dziecku, na jego indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się;
- 2) respektowanie trójpodmiotowości oddziaływań wychowawczych i kształcących: uczeń-szkoła-dom rodzinny;
- 3) rozwijanie predyspozycji i zdolności poznawczych dziecka;
- 4) kształtowanie u dziecka pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości w poznawaniu otaczającego świata i w dążeniu do prawdy;
- 5) poszanowanie godności dziecka; zapewnienie dziecku przyjaznych, bezpiecznych i zdrowych warunków do nauki i zabawy, działania indywidualnego i zespołowego, rozwijania samodzielności oraz odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie; zapewnienie dziecku rozwijania ekspresji plastycznej, muzycznej, teatralnej i ruchowej, aktywności badawczej, a także działalności twórczej;
- 6) wyposażenie dziecka w umiejętność czytania i pisanie, w wiadomości i sprawności matematyczne potrzebne w sytuacjach życiowych i szkolnych oraz przy rozwiązywaniu problemów;
- 7) dbałość o to, aby dziecko mogło nabywać wiedzę i umiejętności potrzebne do rozumienia świata, w tym zagwarantowanie mu dostępu do różnych źródeł informacji i możliwości korzystania z nich;

- 8) sprzyjanie rozwojowi cech osobowości dziecka koniecznych do aktywnego i etycznego uczestnictwa w życiu społecznym.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. Edukacja polonistyczna

Uczeń:

- 1) korzysta z informacji:
  - a) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji,
  - b) rozumie sens kodowania oraz dekodowania informacji; odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, zna wszystkie litery alfabetu; czyta i rozumie teksty przeznaczone dla dzieci i wyciąga z nich wnioski,
  - c) wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci,
  - d) zna formy użytkowe: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki; potrafi z nich korzystać;
- 2) analizuje i interpretuje teksty kultury:
  - a) przejawia wrażliwość estetyczną, rozszerza zasób słownictwa poprzez kontakt z dziełami literackimi,
  - b) w tekście literackim zaznacza wybrane fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów,
  - c) czyta teksty i recytuje wiersze, z uwzględnieniem interpunkcji i intonacji,
  - d) ma potrzebę kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci, czyta wybrane przez siebie i wskazane przez nauczyciela książki, wypowiada się na ich temat;
- 3) tworzy wypowiedzi:
  - a) w formie ustnej i pisemnej: kilkuzdaniową wypowiedź, krótkie opowiadanie, krótki opis, list prywatny, życzenia, zaproszenie,
  - b) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych,
  - c) uczestniczy w rozmowach, także inspirowanych literaturą: zadaje pytania, udziela odpowiedzi, prezentuje własne zdanie i formułuje wnioski; poszerza zakres słownictwa i struktur składniowych,
  - d) dba o kulturę wypowiedziania się; poprawnie artykułuje głoski, akcentuje wyrazy, stosuje pauzy i właściwą intonację w zdaniu oznajmującym, pytającym i rozkazującym; stosuje formuły grzecznościowe,
  - e) rozumie pojęcia: wyraz, głoska, litera, sylaba, zdanie; dostrzega różnicę między literą i głoską; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, zdania w tekście,
  - f) pisze czytelnie i estetycznie (przestrzega zasad kaligrafii), dba o poprawność gramatyczną, ortograficzną oraz interpunkcyjną,
  - g) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu;
- 4) wypowiada się w małych formach teatralnych:
  - a) uczestniczy w zabawie teatralnej, ilustruje mimiką, gestem, ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego,
  - b) rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie.

2. Język obcy nowożytny

Uczeń:

- 1) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, trzeba nauczyć się ich języka;
- 2) reaguje werbalnie i niewerbalnie na proste polecenia nauczyciela;
- 3) rozumie wypowiedzi ze słuchu:
  - a) rozróżnia znaczenie wyrazów o podobnym brzmieniu,
  - b) rozpoznaje zwroty stosowane na co dzień i potrafi się nimi posługiwać,
  - c) rozumie ogólny sens krótkich opowiadań i baśni przedstawianych także za pomocą obrazów, gestów,
  - d) rozumie sens prostych dialogów w historyjkach obrazkowych (także w nagraniach audio i wideo);
- 4) czyta ze zrozumieniem wyrazy i proste zdania;
- 5) zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów, recytuje wiersze, rymowanki i śpiewa piosenki, nazywa obiekty z otoczenia i opisuje je, bierze udział w miniprzstawieniach teatralnych;
- 6) przepisuje wyrazy i zdania;
- 7) potrafi korzystać ze słowników obrazkowych, książeczek, środków multimedialnych;
- 8) współpracuje z rówieśnikami w trakcie nauki.

3. Edukacja muzyczna

Uczeń:

- 1) w zakresie odbioru muzyki:
  - a) zna i stosuje następujące rodzaje aktywności muzycznej:
    - śpiewa proste melodie, piosenki z repertuaru dziecięcego; wykonuje śpiewanki i rymowanki; śpiewa w zespole piosenki ze słuchu (nie mniej niż 10 utworów w roku szkolnym); śpiewa z pamięci hymn narodowy,
    - odtwarza proste rytmy głosem,
    - odtwarza i gra na instrumentach perkusyjnych proste rytmy i wzory rytmiczne,
    - odtwarza i gra na instrumentach melodycznych proste melodie i akompaniamenty,
    - realizuje sylabami rytmicznymi, gestem oraz ruchem proste rytmy i wzory rytmiczne; reaguje ruchem na puls rytmiczny i jego zmiany, zmiany tempa, metrum i dynamiki (maszeruje, biega, podskakuje); realizuje proste schematy rytmiczne (tataizacją, ruchem całego ciała),
    - wyraża ruchem nastrój i charakter muzyki; tańczy podstawowe kroki i figury krakowiaka, polki oraz innego, prostego tańca ludowego,
  - b) rozróżnia podstawowe elementy muzyki (melodia, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo, dynamika) i znaki notacji muzycznej (wyraża ruchowo czas trwania wartości rytmicznych, nut i pauz),
  - c) świadomie i aktywnie słucha muzyki (wyraża swe doznania werbalnie i niewerbalnie) oraz określa jej cechy: rozróżnia i wyraża środkami pozamuzycznymi charakter emocjonalny muzyki, rozpoznaje utwory wykonane: solo i zespołowo, na chór i orkiestrę; orientuje się w rodzajach głosów ludzkich (sopran, bas) oraz w instrumentach muzycznych (fortepian, gitara, skrzypce, trąbka, flet, perkusja); rozpoznaje podstawowe formy muzyczne – AB, ABA (wskazuje ruchem lub gestem ich kolejne części);

- 2) w zakresie tworzenia muzyki:
  - a) wie, że muzykę można zapisać i odczytać,
  - b) tworzy proste ilustracje dźwiękowe do tekstów i obrazów oraz improwizacje ruchowe do muzyki,
  - c) improwizuje głosem i na instrumentach według ustalonych zasad,
  - d) wykonuje proste utwory, interpretuje je zgodnie z ich rodzajem i funkcją.

4. Edukacja plastyczna

Uczeń:

- 1) w zakresie percepcji sztuki:
  - a) określa swoją przynależność kulturową poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i z tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym; uczestniczy w życiu kulturalnym tych środowisk, wie o istnieniu placówek kultury działających na ich rzecz,
  - b) korzysta z przekazów medialnych; stosuje ich wytwory w swojej działalności twórczej (zgodnie z elementarną wiedzą o prawach autora);
- 2) w zakresie ekspresji przez sztukę:
  - a) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką, korzysta z narzędzi multimedialnych,
  - b) podejmuje działalność twórczą, posługując się takimi środkami wyrazu plastycznego jak: kształt, barwa, faktura w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni (stosując określone materiały, narzędzia i techniki plastyczne),
  - c) realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, w tym służące kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych);
- 3) w zakresie recepcji sztuki:
  - a) rozróżnia takie dziedziny działalności twórczej człowieka jak: architektura, sztuki plastyczne oraz inne określone dyscypliny sztuki (fotografika, film) i przekazy medialne (telewizja, Internet), a także rzemiosło artystyczne i sztukę ludową,
  - b) rozpoznaje wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury; opisuje ich cechy charakterystyczne (posługując się elementarnymi terminami właściwymi dla tych dziedzin działalności twórczej).

5. Edukacja społeczna

Uczeń:

- 1) odróżnia, co jest dobre, a co złe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi;
- 2) odróżnia dobro od zła, stara się być sprawiedliwym i prawdomównym; nie krzywdzi innych, pomaga słabszym i potrzebującym;
- 3) zna podstawowe relacje między najbliższymi; podejmuje obowiązki domowe i rzetelnie je wypełnia; identyfikuje się ze swoją rodziną i jej tradycjami; ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; rozumie, co to jest sytuacja ekonomiczna rodziny, i wie, że trzeba do niej dostosować swe oczekiwania;
- 4) współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych; przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz świecie dorosłych; wie, jak należy

- zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników (formy grzecznościowe); rozumie potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami w miejscu zamieszkania; jest chętny do pomocy, respektuje prawo innych do pracy i wypoczynku;
- 5) jest tolerancyjny wobec osób innej narodowości, tradycji kulturowej itp.; wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa;
  - 6) zna prawa ucznia i jego obowiązki (w tym zasady bycia dobrym kolegą), respektuje je; uczestniczy w szkolnych wydarzeniach;
  - 7) zna najbliższą okolicę, jej ważniejsze obiekty, tradycje; potrafi wymienić status administracyjny swojej miejscowości (wieś, miasto); wie, w jakim regionie mieszka; uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez lokalną społeczność;
  - 8) wie, jakiej jest narodowości; wie, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn narodowy) i najważniejsze wydarzenia historyczne; orientuje się w tym, że są ludzie szczególnie zasłużeni dla miejscowości, w której mieszka, dla Polski i świata; rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej;
  - 9) wie, jak ważna jest praca w życiu człowieka; wie, jaki zawód wykonują jego najbliżsi i znajomi; wie, czym zajmuje się np. kolejarz, aptekarz, policjant, weterynarz;
  - 10) wie, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie nie można i dlaczego;
  - 11) zna zagrożenia ze strony ludzi; potrafi powiadomić dorosłych o wypadku, zagrożeniu, niebezpieczeństwie; zna numery telefonów: pogotowia ratunkowego, straży pożarnej, policji oraz ogólnopolski numer alarmowy 112.

6. Edukacja przyrodnicza

Uczeń:

- 1) obserwuje i prowadzi proste doświadczenia przyrodnicze, analizuje je i wiąże przyczynę ze skutkiem;
- 2) opisuje życie w wybranych ekosystemach: w lesie, ogrodzie, parku, na łące i w zbiornikach wodnych; wie, jakie warunki są konieczne do rozwoju roślin i zwierząt w gospodarstwie domowym, w szkolnych uprawach i hodowlach itp.; wie, jaki pożytek przynoszą zwierzęta środowisku i podaje proste przykłady;
- 3) nazywa charakterystyczne elementy typowych krajobrazów Polski: nadmorskiego, nizinnego, górskiego;
- 4) nazywa oraz wyróżnia zwierzęta i rośliny typowe dla wybranych regionów Polski; rozpoznaje i nazywa niektóre zwierzęta egzotyczne;
- 5) wyjaśnia zależność zjawisk przyrody od pór roku; wie, jak zachować się odpowiednio do warunków atmosferycznych;
- 6) podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; wie, że należy segregować śmieci, rozumie sens stosowania opakowań ekologicznych; wie, że należy oszczędzać wodę; wie, jakie zniszczenia w przyrodzie powoduje człowiek (wypalanie łąk, zaśmiecanie lasów, nadmierny hałas, kłusownictwo); chroni przyrodę: nie śmieci, szanuje rośliny, zachowuje ciszę, pomaga zwierzętom;
- 7) zna wpływ przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin:
  - a) wpływ światła słonecznego na cykliczność życia na Ziemi,
  - b) znaczenie powietrza i wody dla życia człowieka, roślin i zwierząt,
  - c) znaczenie wybranych skał i minerałów dla człowieka (np. węgla i gliny);

- 8) nazywa podstawowe części ciała i organy wewnętrzne zwierząt i ludzi (np. serce, płuca, żołądek);
- 9) zna podstawowe zasady racjonalnego odżywiania się; rozumie konieczność kontrolowania stanu zdrowia i stosuje się do zaleceń lekarzy, w tym lekarza - dentysty;
- 10) dba o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych (w miarę swoich możliwości); orientuje się w zagrożeniach ze strony roślin i zwierząt, a także w zagrożeniach typu burza, huragan, śnieżyca, lawina, powódź itp.; wie, jak trzeba zachować się w takich sytuacjach.

7. Edukacja matematyczna

Uczeń:

- 1) klasyfikuje obiekty i tworzy proste serie; dostrzega i kontynuuje regularności;
- 2) liczy (w przód i w tył) od danej liczby po 1, dziesiątkami od danej liczby w zakresie 100 i setkami od danej liczby w zakresie 1000;
- 3) zapisuje cyframi i odczytuje liczby w zakresie 1000; rozumie dziesiątkowy system pozycyjny;
- 4) ustala równoliczność porównywanych zestawów elementów mimo obserwowanych zmian w ich układzie; porównuje dowolne dwie liczby w zakresie 1000 (słownie i z użyciem znaków $<$, $>$, $=$);
- 5) dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100 (bez algorytmów działań pisemnych); sprawdza wyniki odejmowania za pomocą dodawania;
- 6) mnoży i dzieli liczby w zakresie tabliczki mnożenia (bez algorytmów działań pisemnych); podaje z pamięci iloczyn; sprawdza wyniki dzielenia za pomocą mnożenia;
- 7) rozwiązuje łatwe równania jednodziałaniowe z niewiadomą w postaci okienka (bez przeniesienia na drugą stronę);
- 8) rozwiązuje proste zadania tekstowe (w tym zadania na porównywanie różnicowe, ale bez porównywania ilorazowego);
- 9) wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności; zna będące w obiegu monety i banknoty; zna wartość nabywczą pieniędzy; rozumie, czym jest dług;
- 10) mierzy i zapisuje wynik pomiaru długości, szerokości i wysokości przedmiotów oraz odległości; posługuje się jednostkami: milimetr, centymetr, metr; wykonuje łatwe obliczenia dotyczące tych miar (bez wyrażeń dwumianowanych i zamiany jednostek w obliczeniach formalnych); używa pojęcia kilometr w sytuacjach życiowych, np. jechaliśmy autobusem 27 kilometrów (bez zamiany na metry);
- 11) waży przedmioty, różnicuje przedmioty cięższe, lżejsze; używa określeń: kilogram, pół kilograma, dekagram, gram; wykonuje łatwe obliczenia, używając tych miar (bez wyrażeń dwumianowanych i zamiany jednostek w obliczeniach formalnych);
- 12) odmierza płyny różnymi miarkami; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra;
- 13) odczytuje temperaturę (bez konieczności posługiwania się liczbami ujemnymi, np. 5 stopni mrozu, 3 stopnie poniżej zera);
- 14) odczytuje i zapisuje liczby w systemie rzymskim od I do XII;
- 15) podaje i zapisuje daty; zna kolejność dni tygodnia i miesięcy; porządkuje chronologicznie daty; wykonuje obliczenia kalendarzowe w sytuacjach życiowych; odczytuje wskazania zegarów w systemach: 12- i 24-godzinny, wyświetlających cyfry i ze wskazówkami; posługuje się pojęciami: godzina, pół godziny, kwadrans, minuta; wykonuje proste obliczenia zegarowe;

- 16) rozpoznaje i nazywa koła, prostokąty (w tym kwadraty) i trójkąty (również położone w różny sposób oraz w sytuacji, gdy figury zachodzą na siebie); rysuje odcinki o podanej długości; oblicza obwody trójkątów i prostokątów (bez wyrażeń dwumianowanych i zamiany jednostek w obliczeniach formalnych);
- 17) wyprowadza kierunki od siebie i innych osób; określa położenie obiektów względem obranego obiektu używając określeń: góra, dół, przód, tył, w prawo, w lewo oraz ich kombinacji;
- 18) dostrzega symetrię (np. w rysunku motyla); rysuje drugą połowę symetrycznej figury;
- 19) zauważa, że jedna figura jest powiększeniem lub pomniejszeniem drugiej; rysuje figury w powiększeniu i w pomniejszeniu.

8. Zajęcia komputerowe

Uczeń:

- 1) posługuje się komputerem w podstawowym zakresie;
- 2) posługuje się wybranymi programami i grami edukacyjnymi, rozwijając swoje zainteresowania; korzysta z opcji w programach;
- 3) wyszukuje informacje i korzysta z nich:
  - a) przegląda wybrane przez nauczyciela strony internetowe (np. stronę swojej szkoły),
  - b) dostrzega elementy aktywne na stronie internetowej, nawiguje po stronach w określonym zakresie,
  - c) odtwarza animacje i prezentacje multimedialne;
- 4) tworzy teksty i rysunki:
  - a) wpisuje za pomocą klawiatury litery, cyfry i inne znaki, wyrazy i zdania,
  - b) wykonuje rysunki za pomocą wybranego edytora grafiki, np. z gotowych figur;
- 5) zna zagrożenia wynikające z korzystania z komputera, Internetu i multimediów:
  - a) wie, że praca przy komputerze męczy wzrok, nadweręża kręgosłup, ogranicza kontakty społeczne; wie, jak trzeba korzystać z komputera, żeby nie narażać własnego zdrowia,
  - b) ma świadomość niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów i podawania swojego adresu,
  - c) stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, Internetu i multimediów.

9. Zajęcia techniczne

Uczeń:

- 1) zna środowisko techniczne na tyle, że:
  - a) orientuje się w sposobach wytwarzania przedmiotów codziennego użytku („jak to zrobiono?”): meble, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego,
  - b) rozpoznaje rodzaje maszyn i urządzeń: transportowych (samochody, statki, samoloty), wytwórczych (narzędzia, przyrządy), informatycznych (komputer, laptop, telefon komórkowy); orientuje się w rodzajach budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe, mosty, tunele, wieże) i urządzeń elektrycznych (latarka, prądnica rowerowa),
  - c) określa wartość urządzeń technicznych z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa lub trudna obsługa), ekonomicznych (tanie lub drogie w zakupie i użytkowaniu), estetycznych (np. ładne lub brzydkie);
- 2) realizuje „drogę” powstawania przedmiotów od pomysłu do wytworu:

- a) przedstawia pomysły rozwiązań technicznych: planuje kolejne czynności, dobiera odpowiednie materiały (papier, drewno, metal, tworzywo sztuczne, materiały włókiennicze) oraz narzędzia,
- b) rozumie potrzebę organizowania działania technicznego: pracy indywidualnej i zespołowej,
- c) posiada umiejętności:
  - odczytywania potrzebnej ilości materiału,
  - cięcia papieru, tektury itp.,
  - montażu modeli papierowych i z tworzyw sztucznych, korzystając z prostych instrukcji i schematów rysunkowych, np. buduje latawce, makiety domów, mostów, modele samochodów, samolotów i statków,
  - w miarę możliwości, montażu obwodów elektrycznych, szeregowych i równoległych z wykorzystaniem gotowych zestawów;
- 3) dba o bezpieczeństwo własne i innych:
  - a) utrzymuje ład i porządek wokół siebie, w miejscu pracy; sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymaniu porządku,
  - b) właściwie używa narzędzi i urządzeń technicznych,
  - c) wie, jak należy bezpiecznie poruszać się po drogach (w tym na rowerze) i korzystać ze środków komunikacji; wie, jak trzeba zachować się w sytuacji wypadku.

10. Wychowanie fizyczne i edukacja zdrowotna

Uczeń:

- 1) w zakresie sprawności fizycznej:
  - a) realizuje marszobieg trwający co najmniej 15 minut,
  - b) umie wykonać próbę siły mięśni brzucha oraz próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa,
  - c) potrafi pokonywać przeszkody naturalne i sztuczne;
- 2) w zakresie treningu zdrowotnego:
  - a) przyjmuje pozycje wyjściowe i ustawienia do ćwiczeń oraz wykonuje przewrót w przód,
  - b) skacze przez skakankę, wykonuje przeskoki jednonóż i obunóż nad niskimi przeszkodami,
  - c) wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru, z przyborem i na przyrządzie;
- 3) w zakresie sportów całego życia i wypoczynku:
  - a) posługuje się piłką: rzuca, chwytą, kozłuje, odbija i prowadzi ją,
  - b) jeździ np. na rowerze, wrotkach; przestrzega zasad poruszania się po drogach,
  - c) bierze udział w zabawach, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych, respektując reguły i podporządkowując się decyzjom sędziego,
  - d) wie, jak należy zachować się w sytuacjach zwycięstwa i radzi sobie z porażkami w miarę swoich możliwości;
- 4) w zakresie bezpieczeństwa i edukacji zdrowotnej:
  - a) dba o higienę osobistą i czystość odzieży,
  - b) wie, jakie znaczenie dla zdrowia ma właściwe odżywianie się oraz aktywność fizyczna,
  - c) wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych niezgodnie z przeznaczeniem,
  - d) dba o prawidłową postawę, np. siedząc w ławce, przy stole,
  - e) przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w trakcie zajęć ruchowych; posługuje się przyborami sportowymi zgodnie z ich przeznaczeniem,

- f) potrafi wybrać bezpieczne miejsce do zabaw i gier ruchowych; wie, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia.
Podane umiejętności dotyczą dzieci o prawidłowym rozwoju fizycznym. Umiejętności dzieci niepełnosprawnych ustala się stosownie do ich możliwości.

11. Etyka

Uczeń:

- 1) rozumie, że ludzie mają równe prawa, niezależnie od tego, gdzie się urodzili, jak wyglądają, jaką religię wyznają, jaki mają status materialny; okazuje szacunek osobom starszym;
- 2) zastanawia się nad tym, na co ma wpływ, na czym mu zależy, do czego może dążyć nie krzywdząc innych; stara się nieść pomoc potrzebującym;
- 3) wie, że dzieci niepełnosprawne znajdują się w trudnej sytuacji i pomaga im;
- 4) wie, na czym polega prawdomówność i jak ważna jest odwaga przeciwstawiania się kłamstwu i obmowie; potrafi z tej perspektywy oceniać zachowania bohaterów baśni, opowiadań, legend, komiksów;
- 5) wie, że nie można zabierać cudzej własności i stara się tego przestrzegać; wie, że należy naprawić wyrządzoną szkodę; dostrzega, kiedy postaci z baśni, opowiadań, legend, komiksów nie przestrzegają reguły „nie kradnij”; pamięta o oddawaniu pożyczonych rzeczy, nie niszczy ich;
- 6) nawiązuje i pielęgnuje przyjaźnie w miarę swoich możliwości;
- 7) przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (grzecznie zwraca się do innych, współpracuje w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych (grzecznie zwraca się do innych, ustępuje osobom starszym miejsca w autobusie, podaje upuszczony przedmiot itp.);
- 8) wie, że jest częścią przyrody, chroni ją i szanuje; nie niszczy swojego otoczenia.

12. Język mniejszości narodowej lub etnicznej

Uczeń:

- 1) odbiera wypowiedzi:
  - a) uważnie słucha przekazywanych informacji i korzysta z nich,
  - b) czyta ze zrozumieniem teksty literackie oraz informacyjne przeznaczone dla dzieci na I etapie edukacyjnym,
  - c) wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście,
  - d) wyszukuje w tekście potrzebne informacje, stara się korzystać ze słowników i encyklopedii,
  - e) stosuje i zna rolę form użytkowych (np. życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki) i grzecznościowych w kontaktach międzyludzkich;
- 2) tworzy wypowiedzi:
  - a) wypowiada się w różnych formach języka mówionego i pisanego (kilkudzaniowa wypowiedź, krótkie opowiadanie, krótki opis, list, życzenia, zaproszenie),
  - b) przejawia wrażliwość estetyczną w wypowiedziach inspirowanych twórczością dla dzieci; tworzy, przekształca i rozwija swoje wypowiedzi,
  - c) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych,
  - d) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie,

- e) zna alfabet: rozróżnia litery, głoski i znaki fonetyczne; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, oddziela zdania w tekście i poprawnie je zapisuje (zgodnie z elementarnymi zasadami ortografii i interpunkcji),
- f) pisze czytelnie i estetycznie,
- g) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę swoich możliwości samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe,
- h) rozszerza zasób słownictwa poprzez kontakt z tekstami literackimi i innymi tekstami kultury;
- 3) analizuje i interpretuje teksty kultury:
  - a) w tekście literackim wybiera określone fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów,
  - b) czyta i recytuje, z uwzględnieniem interpunkcji i intonacji,
  - c) wykorzystuje teksty literackie do tworzenia wypowiedzi kreatywnych,
  - d) czyta wskazane teksty literackie i wypowiada się na ich temat.

13. Język regionalny – język kaszubski

Uczeń:

- 1) poznaje elementy przyrody, kultury materialnej i duchowej Kaszub (podczas zajęć i podczas wycieczek):
  - a) buduje swoją świadomość językową w zakresie języka kaszubskiego,
  - b) wie, że ludzie posługują się różnymi językami,
  - c) wie, że Kaszuby to region o bogatej historii, charakterystycznej przyrodzie, ciekawym ukształtowaniu geograficznym;
- 2) odbiera wypowiedzi w języku kaszubskim i wykorzystuje pod kierunkiem nauczyciela informacje w nich zawarte; rozumie proste i krótkie wypowiedzi ustne o tematyce związanej z życiem codziennym:
  - a) obdarza uwagę rówieśników i dorosłych, słucha ich wypowiedzi i chce zrozumieć, co przekazują,
  - b) rozumie sens pisanego oraz czytania i orientuje się w oznaczeniach: uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne i napisy, strzałki,
  - c) interesuje się książką i czytaniem; słucha w skupieniu czytanych utworów (baśni, opowiadań, wierszy, krótkich historyjek),
  - d) rozumie proste polecenia i właściwie na nie reaguje,
  - e) rozumie sens opowiedzianych historyjek, gdy są wspierane obrazkami, gestami, przedmiotami,
  - f) uważnie słucha przekazywanych informacji i korzysta z nich,
  - g) rozumie wypowiedzi ze słuchu: rozróżnia dźwięki w wyrazach o podobnym brzmieniu; rozpoznaje zwroty stosowane na co dzień; rozumie ogólny sens krótkich oraz łatwych opowiadań i baśni kaszubskich przedstawionych za pomocą obrazów, gestów i przedmiotów; rozumie sens prostych dialogów w historyjkach obrazkowych (także w nagraniach audio i wideo);
- 3) powtarza słowa i proste wypowiedzi w języku kaszubskim; posługuje się podstawowym zasobem środków językowych:
  - a) mówi tak, aby inni rozumieli to, co chce powiedzieć,
  - b) posiada umiejętność pisanego i czytania w zakresie wszystkich liter alfabetu kaszubskiego,
  - c) czyta proste, krótkie teksty przeznaczone dla dzieci na I etapie edukacyjnym,

- d) pisze proste, krótkie zdania, ze szczególnym uwzględnieniem estetyki i poprawności graficznej pisma,
- e) zna podstawowe pojęcia z zakresu wiedzy o języku, jak: alfabet, litera, głoska, sylaba, wyraz, zdanie; rozróżnia litery i głoski; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, zdania w tekście i poprawnie je zapisuje (zgodnie z elementarnymi zasadami ortografii i interpunkcji),
- f) nazywa obiekty w najbliższym otoczeniu,
- g) czyta ze zrozumieniem proste teksty literackie przeznaczone dla dzieci na I etapie edukacyjnym,
- h) przepisuje teksty, pisze z pamięci,
- i) rozszerza zasób słownictwa;
- 4) ilustruje usłyszany tekst:
  - a) uczestniczy w dramie, ilustruje zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego – mimiką, gestem, ruchem,
  - b) rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie,
  - c) tworzy ilustracje do przeczytanego tekstu;
- 5) wygłasza z pamięci krótkie teksty w języku kaszubskim:
  - a) recytuje wierszyki i rymowanki, śpiewa piosenki z repertuaru dziecięcego,
  - b) czyta i recytuje teksty kaszubskie, z uwzględnieniem interpunkcji i intonacji.

Zalecane warunki i sposób realizacji

Dla zapewnienia ciągłości wychowania i kształcenia, nauczyciele uczący w klasach I–III szkoły podstawowej powinni znać podstawę programową wychowania przedszkolnego.

Należy zadbać o adaptację dzieci do warunków szkolnych, w tym o ich poczucie bezpieczeństwa. Czas trwania okresu adaptacyjnego określa nauczyciel, biorąc pod uwagę potrzeby dzieci.

Planując proces nauczania, nauczyciel, biorąc pod uwagę zróżnicowane możliwości uczniów, decyduje o doborze metod nauczania i środków dydaktycznych oraz tempie realizacji treści nauczania. Czas trwania zajęć edukacyjnych powinien wynikać z możliwości psychofizycznych uczniów oraz ze sposobu realizacji poszczególnych treści nauczania. Oznacza to, że nauczyciel nie powinien planować i przeprowadzać zajęć edukacyjnych w systemie 45-minutowych lekcji. Ponadto, przy zachowaniu ustalonego z dyrektorem szkoły tygodniowego i dziennego czasu pracy danego oddziału, nauczyciel powinien każdego dnia przeprowadzać różnorodne zajęcia edukacyjne.

Salę lekcyjną powinny składać się z dwóch części: edukacyjnej (wyposażonej w tablicę, stoliki itp.) i rekreacyjnej (odpowiednio do tego przystosowanej). Zalecane jest wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do zajęć (np. liczmany), sprzęt audiowizualny, komputery z dostępem do Internetu, gry i zabawki dydaktyczne, kącki tematyczne (np. przyrody), biblioteczkę itp. Edukacja w klasach I–III szkoły podstawowej jest realizowana w formie kształcenia zintegrowanego. Ze względu na prawidłowości rozwoju umysłowego dzieci, treści nauczania powinny narastać i rozszerzać się w układzie spiralnym, tzn. w każdym następnym roku edukacji wiadomości i umiejętności nabyte przez ucznia mają być powtarzane i pogłębiane, a potem rozszerzane.

W klasach I–III szkoły podstawowej prace domowe powinny być dostosowane do możliwości ucznia, a nauczyciel powinien monitorować czas, jaki uczeń poświęca na ich wykonanie. Uczniom korzystającym z zajęć świetlicowych szkoła powinna zapewnić warunki i możliwość odrabiania zadań domowych.

W klasach I–III szkoły podstawowej edukację dzieci powierza się jednemu nauczycielowi. Prowadzenie zajęć z zakresu edukacji muzycznej, plastycznej, wychowania fizycznego, zajęć komputerowych i języka obcego nowożytnego można powierzyć nauczycielom posiadającym odpowiednie kwalifikacje określone w przepisach w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli. Zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej mogą być realizowane z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia publicznego lub dietetyki, pielęgniarki lub higienistki szkolnej.

Edukacja polonistyczna

W początkowym okresie nauki jest kontynuowany rozpoczęty w przedszkolu proces kształtowania dojrzałości dzieci do nauki czytania i pisania. Umiejętności te kształtuje się według wybranej metody, dbając o łączenie czytania z pisaniem. W klasie I szkoły podstawowej około połowy czasu przeznaczonego na edukację polonistyczną uczniowie mogą zajmować się rysowaniem i pisaniem, siedząc przy stolikach. Trzeba też pamiętać o tym, że klasa I jest pierwszym etapem nauki czytania i pisania, a umiejętności te są intensywnie kształtowane w klasie II i III tak, aby uczniowie kończący klasę III wykazali się umiejętnościami określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych w zakresie I etapu edukacyjnego. Ważnym celem edukacji polonistycznej jest rozwijanie u dzieci zamiłowania do czytelnictwa poprzez słuchanie pięknego czytania i rozmawianie o przeczytanych utworach oraz korzystanie z bibliotek (np. biblioteki szkolnej). Dobór utworów ma uwzględnić następujące gatunki literatury dziecięcej: baśnie, bajki, legendy, opowiadania, wiersze, komiksy – przy wyborze należy kierować się realnymi umiejętnościami czytelnictwa dzieci, a także potrzebami wychowawczymi i edukacyjnymi. Dzieci powinny uczyć się na pamięć wierszy, fragmentów prozy, tekstów piosenek itp.

Edukacja matematyczna

W pierwszych miesiącach nauki w centrum uwagi jest wspomaganie rozwoju czynności umysłowych ważnych dla uczenia się matematyki oraz budowanie podstawowych intuicji matematycznych. Dominującą formą zajęć są w tym czasie zabawy, gry i sytuacje zadaniowe, w których dzieci manipulują specjalnie dobranymi przedmiotami, np. liczmanami, klockami. Następnie dba się o budowanie w umysłach dzieci pojęć liczbowych, sprawności rachunkowych i pojęć geometrycznych. W klasie I szkoły podstawowej uczniowie około jednej trzeciej czasu przeznaczonego na edukację matematyczną mogą zajmować się rysowaniem i pisaniem, siedząc przy stolikach. W klasach II i III szkoły podstawowej czas poświęcany na pisanie i rysowanie może być stopniowo wydłużany; nie powinien jednak w całości wypełniać czasu przeznaczonego na edukację matematyczną. Przy układaniu i rozwiązywaniu zadań trzeba zadbać o wstępną matematyzację: dzieci rozwiązują zadania matematyczne, manipulując przedmiotami lub obiektami zastępczymi, potem przedstawiają rozwiązanie w dogodny dla siebie sposób, np. ustnie lub za pomocą rysunku, a podczas zajęć rozmawiają o proponowanych rozwiązaniach zadania.

Edukacja przyrodnicza

Wiedza przyrodnicza powinna być rozwijana głównie z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania i różnych, dostępnych źródeł informacji oraz w oparciu o obserwacje, badania i dziecięce eksperymentowanie. Edukacja przyrodnicza powinna być realizowana przede wszystkim w naturalnym środowisku poza szkołą. W sali lekcyjnej powinny być kąciaki przyrody. Jeżeli w szkole nie ma warunków do prowadzenia hodowli roślin i zwierząt, trzeba organizować dzieciom zajęcia w ogrodzie botanicznym, w gospodarstwie rolnym itp.

Zajęcia komputerowe

Należy je rozumieć dosłownie jako zajęcia z komputerami, prowadzone w korelacji z pozostałymi obszarami edukacji. Nie oznacza to jednak rezygnacji z metod nauczania zakładających prezentowanie poprzez zabawę i w sposób prosty działania urządzeń komputerowych bez ich wykorzystania. Należy zadbać o to, aby w sali lekcyjnej było kilka kompletnych zestawów komputerowych z oprogramowaniem odpowiednim do wieku, możliwości i potrzeb uczniów. Komputery w klasach I-III szkoły podstawowej są wykorzystywane jako urządzenia, które wzbogacają proces nauczania i uczenia się o teksty, rysunki i animacje tworzone przez uczniów, kształtują ich aktywność (gry i zabawy, w tym zabawy logiczne, mogące być wstępem do nauki programowania), utrwalają umiejętności (programy edukacyjne na płytach i w sieci), rozwijają zainteresowania itp. Uczniom klas-III należy umożliwić korzystanie ze szkolnej pracowni komputerowej. Zaleca się, aby podczas zajęć uczeń miał do swojej dyspozycji osobny komputer z dostępem do Internetu.

Język obcy nowożytny

Zalecane jest organizowanie dzieciom również pozalekcyjnych form nauki języka obcego nowożytnego, np. zajęć w szkolnym klubie, spotkań czytelniczych w bibliotece, seansów filmowych w świetlicy szkolnej itp.

Edukacja muzyczna

Oprócz zajęć typowo muzycznych zaleca się włączanie muzyki do codziennych zajęć szkolnych, np. jako tła tematu przy organizacji aktywności ruchowej, w celu wyciszenia, dla pobudzenia wyobraźni, koordynacji działań zespołowych.

Wychowanie fizyczne

Zaleca się, aby zajęcia z dziećmi były prowadzone na boisku, w sali gimnastycznej itp. Czas realizacji tego obszaru kształcenia ma być przeznaczony na rozwijanie sprawności fizycznej uczniów.

Etyka

Ze względu na specyfikę dziecięcego rozumowania, w trakcie zajęć z etyki zaleca się analizę zachowania postaci literackich (z baśni, bajek, opowiadań itp.), filmowych i telewizyjnych. Uniknie się wówczas kłopotów wychowawczych wynikających z nadmiernej, nieuzasadnionej i pochopnej nieraz krytyki wydarzeń z udziałem rówieśników.

Edukacja zdrowotna

Doceniając rolę edukacji zdrowotnej, treści z tego zakresu umieszczono w wielu obszarach kształcenia, np. w obszarze wychowania fizycznego, edukacji przyrodniczej i edukacji społecznej. Ze względu na dobro uczniów, należy zadbać, aby rozumieli oni konieczność oraz mieli nawyk dbania o zdrowie swoje i innych. Powinni także wiedzieć, do kogo zwrócić się w razie konieczności udzielania pierwszej pomocy.

Każde dziecko jest uzdolnione. Nauczyciel ma odkryć te uzdolnienia i je rozwijać. W trosce o to, aby dzieci odczuwały satysfakcję z działalności twórczej, trzeba stwarzać im warunki do prezentowania swych osiągnięć, np. muzycznych, wokalnych, recytatorskich, tanecznych, sportowych, konstrukcyjnych.

Odpowiednio do istniejących potrzeb szkoła organizuje:

- zajęcia opiekuńcze zapewniające dzieciom interesujące spędzanie czasu, przyjazną atmosferę i bezpieczeństwo;
- zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów zdolnych oraz uczniów mających trudności w nauce.

Opis arkusza badania gotowości szkolnej

Zadania prezentowane w arkuszu dają nauczycielom i rodzicom możliwość określenia rozwoju dziecka w trzech sferach: fizycznej, umysłowej i społecznej. W tabeli przedstawione są numery zadań arkusza odnoszące się do poszczególnych sfer i kategorii.

Sfera rozwoju	Kategorie szczegółowe	Numer zadania
Fizyczna	Sprawność ruchowa	1
	Sprawność rąk	2
	Lateralizacja (stronność ciała)	3 – 4
Umysłowa	Spostrzeganie wzrokowe	5 – 6
	Koordinacja wzrokowo-ruchowa (przygotowanie do pisania)	7 – 9
	Spostrzeganie słuchowe	10 – 13
	Słownictwo i poprawność językowa	14 – 15
	Wiadomości ogólne	16 – 17
	Wiadomości i pojęcia matematyczne	18 – 23
	Pamięć słuchowa, wzrokowa i ruchowa	24 – 26
	Uwaga	27
Społeczna	Rozwój moralny	28
	Stosunek do dorosłych	29 – 30
	Stosunek do rówieśników	31 – 32
	Rozwój emocjonalny	33 – 36

Arkusz badania i załączniki należy skopiować dla każdego dziecka.

Arkusz badania gotowości szkolnej*

Imię i nazwisko: ..... **Wiek:** .....

Część I. Rozwój fizyczny

Zadanie 1. (potrzebne będą skakanka i piłka)

Zadania	Wykonuje – 1 p. Nie wykonuje – 0 p.
Podskocz 3 razy na dwóch nogach.	
Podskocz 3 razy na jednej nodze.	
Przejdź stopa za stopą wzdłuż skakanki (rozciągniętej na podłożu).	
Wykonaj 3 przysiady.	
Stań na jednej nodze (minimum 5 sekund).	
Stań na jednej nodze z zamkniętymi oczami (około 3–4 sekund).	
Biegnij do mety (dystans około 20 metrów).	
Skacz przez skakankę.	
Rzuć do mnie piłkę.	
Złap piłkę.	

Należy podkreślić odpowiedź odnoszącą się do badanego dziecka. Razem .....
Dziecko preferuje nogę: prawą, lewą, nie ma preferencji.

Zadanie 2. (potrzebne będą klocki, kredki, plastelina, farby, załącznik a, nożyczki)

Zadania	Wykonuje sprawnie – 2 p. Wykonuje niesprawnie – 1 p. Nie wykonuje – 0 p.
Zbuduj z klocków wieżę.	
Narysuj kredkami ulubioną zabawkę.	
Ulep z plasteliny zwierzątko.	
Namaluj farbami siebie.	
Wydrzyj z papieru kwiatek.	
Wytnij figury (załącznik nr 1).	

Należy podkreślić odpowiedź odnoszącą się do badanego dziecka. Razem .....
Dziecko posługuje się ręką: prawą, lewą, obydwoma rękami.

* Należy wpisać lub podkreślić wynik uzyskany przez dziecko.

Zadanie 3. (potrzebne będą kredki, kartka, gazeta, łyżeczka, kubek z sokiem)

Interpretacja wyników:

3 P – lateralizacja prawostronna

3 L – lateralizacja lewostronna

2 P/1 L lub 2 L/1 P – lateralizacja mieszana

Zadania	Ręka: P – prawa, L – lewa
Narysuj słoneczko.	
Jedną ręką zgnieć gazetę w kulkę.	
Jedną ręką pomieszaj łyżeczką sok w kubku.	
Określenie dominacji.	

Zadanie 4. (potrzebne będą drzwi, butelka, rolka po folii)

Zadania	Oko: P – prawe, L – lewe
Popatrz przez dziurkę od klucza.	
Zajrzyj do butelki.	
Popatrz przez lunetę (np. przez rolkę po folii aluminiowej) na księżyc.	
Określenie dominacji.	

Łączna liczba punktów w części I: .....

Część II. Rozwój umysłowy

Zadanie 5. (potrzebne będą załącznik b., nożyczki)

Rozetnij rysunek wzdłuż linii. Ułóż rysunek z otrzymanych puzzli.

Układa z puzzli rysunek samodzielnie, sprawnie i szybko.	2 p.
Układa z puzzli rysunek samodzielnie, ale powoli.	1 p.
Nie układa z puzzli rysunku samodzielnie, oczekuje pomocy.	0 p.

Zadanie 6. (potrzebne będą załącznik c. i ołówek)

Połącz kropki, tak jak we wzorach.

Prawidłowo rysuje 4 wzory.	2 p.
Prawidłowo rysuje 2 – 3 wzory.	1 p.
Prawidłowo rysuje najwyżej 1 wzór.	0 p.

Zadanie 7. (potrzebne będą załącznik d. i ołówek)

Dokończ rysować szlaczki.

Rysuje prawidłowo 3 szlaczki.	2 p.
Rysuje prawidłowo 2 szlaczki.	1 p.
Rysuje prawidłowo 1 szlaczek.	0 p.

Zadanie 8. (potrzebne będą załącznik e. i ołówek)

Dokończ rysować figury.

Rysuje dokładnie po śladach.	2 p.
Rysuje, wychodząc nieznacznie poza ślady.	1 p.
Rysuje, nie trzymając się śladów.	0 p.

Zadanie 9. (potrzebne będą załącznik f i ołówek)

Narysuj samodzielnie przedstawione figury: □, △, ○.

Odwzorowuje dokładnie kształty.	2 p.
Zniekształca nieznacznie kształty.	1 p.
Nie odwzorowuje.	0 p.

Zadanie 10. (potrzebne będą klocki)

Posłuchaj zdań. Po każdym usłyszonym zdaniu weź jeden klocek.

Adam ogląda film. To jest film o leśnych zwierzętach. Opowiada on o wiewiórce.

Wiewiórka zbiera orzechy laskowe. Znosi je do dziupli. Będzie miała zapasy na zimę.

Bierze tyle klocków, ile jest zdań w tekście.	2 p.
Bierze o jeden klocek więcej lub o jeden mniej niż jest zdań w tekście.	1 p.
Nie bierze klocków lub bierze przypadkową liczbę klocków.	0 p.

Zadanie 11. (potrzebne będą nożyczki i kartka papieru)

Odetnij z kartki trzy paski. Każdy pasek oznacza zdanie. Posłuchaj zdań. Słuchając każdego zdania, rozetnij pasek na tyle części, z ilu słów składa się zdanie.

Wiewiórka ma orzechy.

Sosna jest drzewem iglastym.

Ciało niedźwiedzia pokrywa gęste futro.

Prawidłowo określa liczbę słów w 3 zdaniach.	2 p.
Prawidłowo określa liczbę słów w 2 zdaniach.	1 p.
Prawidłowo określa liczbę słów w 1 zdaniu lub nie potrafi prawidłowo określić liczby słów w żadnym zdaniu.	0 p.

Zadanie 12.

Podziel na sylaby usłyszane słowa.

rama, waga, buda, lody
sałata, tygrysy, telefon, pomidor
telewizor, hipopotam, długopisy, kaloryfer

Dzieli na sylaby wszystkie słowa.	2 p.
Dzieli na sylaby 6 – 10 słów.	1 p.
Dzieli na sylaby mniej niż 6 słów.	0 p.

Zadanie 13.

Podziel na głoski podane słowa.

Ela, ser, rak, ule
tory, waga, kasa, foka
sroka, kapusta, bałwan, telefon

Dzieli na głoski wszystkie słowa.	2 p.
Dzieli na głoski 6 – 10 słów.	1 p.
Dzieli na głoski mniej niż 6 słów.	0 p.

Zadanie 14.

Wyjaśnij, co oznaczają podane słowa.

łóżko, tulipan, lustro
księżyc, muzeum, gruszka
ważenie, mierzenie, telefonowanie

Wyjaśnia znaczenie 9 słów. Próbuje definiować, podając nazwy ogólne.	2 p.
Wyjaśnia znaczenie 4 – 6 słów. Określa cechy zewnętrzne i cechy budowy (definicja opisowa).	1 p.
Wyjaśnia znaczenie mniej niż 4 słów.	0 p.

Zadanie 15. (załącznik g)

Przyjrzyj się kolejnym rysunkom. Ułóż opowiadanie na ich podstawie.

Opowiada, posługując się rozwiniętymi zdaniami. Podaje przyczynę i skutek zdarzenia.	2 p.
Opowiada, posługując się prostymi zdaniami. Podaje przyczynę i skutek zdarzenia.	1 p.
Wymienia elementy poszczególnych rysunków. Nie podaje przyczyny albo skutku zdarzenia.	0 p.

Zadanie 16.

Pytania/Polecenia	Poprawna odpowiedź – 1p.
Jak masz na imię?	
Jak się nazywałeś?	
Ile masz lat?	
Jaki jest twój adres zamieszkania?	
Kto z tobą mieszka?	
Jakie imiona mają twoi rodzice?	
Gdzie pracuje mama? Co robi?	
Gdzie pracuje tata? Co robi?	
Jak nazywa się państwo, w którym mieszkasz?	
Jak nazywa się stolica Polski?	
Jak nazywa się największa rzeka w Polsce?	
Jak wygląda godło Polski?	
Jak wygląda flaga Polski?	
Wymień nazwy 3 warzyw.	
Wymień nazwy 3 owoców.	
Wymień nazwy 3 zwierząt występujących w Polsce.	
Wymień nazwy 3 zwierząt egzotycznych.	
Wymień nazwy 3 zjawisk atmosferycznych.	
Wymień nazwy pojazdów: lądowych, wodnych i powietrznych.	
Przy jakim kolorze na sygnalizatorze można przechodzić przez ulicę?	

Zadanie 17.

A. Wskaż części ciała: *czoło, brzuch, szyja, lewa ręka, stopy, broda, prawe oko.*

Wskazuje wszystkie wymienione części ciała.	2 p.
Wskazuje 5 – 6 części ciała.	1 p.
Wskazuje nie więcej niż 4 części ciała.	0 p.

B. Nazwij wskazane części ciała: *plecy, lewa noga, prawe ucho, nos, usta, policzki, oczy.*

Nazywa wszystkie wskazane części ciała.	2 p.
Nazywa 5 – 6 części ciała.	1 p.
Nazywa nie więcej niż 4 części ciała.	0 p.

Zadanie 18. (potrzebne będą załącznik h, nożyczki, klej)

Wytnij kartoniki z rysunkami. Wykonaj następujące polecenia:

- kartonik z rysunkiem słonia przyklej **nad** zeszytem,
- kartonik z rysunkiem kotka przyklej **pod** zeszytem,
- kartonik z rysunkiem sowy przyklej **na** zeszytcie,
- kartonik z rysunkiem grzybków przyklej **po prawej stronie** zeszytu,
- kartonik z rysunkiem listka przyklej **po lewej stronie** zeszytu,
- kartonik z rysunkiem gruszki przyklej **obok** kartonika z kotkiem.

Rozumie znaczenie terminów: <i>nad, pod, na, po prawej stronie, po lewej stronie, obok.</i>	2 p.
Popęlnia 1 – 2 błędy.	1 p.
Popęlnia więcej niż 2 błędy.	0 p.

Zadanie 19.

Wymień nazwy kolejnych dni tygodnia.

Wymienia nazwy kolejnych dni tygodnia.	2 p.
Wymienia nazwy wszystkich dni tygodnia, ale nie zna ich kolejności.	1 p.
Nie zna nazw wszystkich dni tygodnia.	0 p.

Zadanie 20.

Wymień nazwy kolejnych miesięcy.

Wymienia nazwy kolejnych miesięcy.	2 p.
Wymienia nazwy wszystkich miesięcy, ale nie zna ich kolejności.	1 p.
Nie zna nazw wszystkich miesięcy.	0 p.

Zadanie 21. (potrzebne będą patyczki lub inne przedmioty do liczenia)

Daj mi: 2 patyczki, 5 patyczków, 7 patyczków, 9 patyczków, 10 patyczków.

Umie liczyć na konkretach do 10.	2 p.
Umie liczyć na konkretach od 6 do 8.	1 p.
Umie liczyć na konkretach do 5.	0 p.

Zadanie 22. (potrzebne będą patyczki lub inne przedmioty do liczenia)

- Weź 2 patyczki, dołóż 3 patyczki. Ile masz razem patyczków?
- Weź 3 patyczki, dołóż 4 patyczki. Ile masz razem patyczków?
- Weź 4 patyczki, dołóż 6 patyczków. Ile masz razem patyczków?

Umie dodawać na konkretach w zakresie 10.	2 p.
Potrafi dodawać na konkretach z pomocą dorosłego.	1 p.
Nie rozumie, na czym polega dodawanie.	0 p.

Zadanie 23. (potrzebne będą patyczki lub inne przedmioty do liczenia)

- Weź 5 patyczków, odsuń 3 patyczki. Ile patyczków zostało?
- Weź 7 patyczków, odsuń 4 patyczki. Ile patyczków zostało?
- Weź 10 patyczków, odsuń 6 patyczków. Ile patyczków zostało?

Umie odejmować na konkretach w zakresie 10.	2 p.
Potrafi odejmować na konkretach z pomocą dorosłego.	1 p.
Nie rozumie, na czym polega odejmowanie.	0 p.

Zadanie 24.

A. Posłuchaj 3 razy rymowanki. Powtórz ją.

Kasia ma misia,
samochód – Staś.
A ty?
Jaką zabawkę masz?

Powtarza rymowankę bezbłędnie.	2 p.
Powtarza rymowankę z pomocą dorosłego.	1 p.
Nie powtarza rymowanki mimo pomocy dorosłego.	0 p.

B. (Po godzinie powracamy do rymowanki).

Powtórz rymowankę (pomagamy, mówiąc dwa słowa rymowanki).

Powtarza rymowankę bezbłędnie.	2 p.
Powtarza rymowankę z pomocą dorosłego.	1 p.
Nie powtarza rymowanki mimo pomocy dorosłego.	0 p.

Zadanie 25. (załącznik i)

Przyjrzyj się rysunkowi. Odwróć go na drugą stronę i powiedz, co jest na nim narysowane.

Wymienia 7 elementów (bocian, kaczka, żaby, motyl, rośliny, woda, chmury).	2 p.
Wymienia od 6 do 4 elementów.	1 p.
Wymienia poniżej 4 elementów.	0 p.

Zadanie 26.

- Zobacz, co robię (*podskok, klaśnięcie, przysiad*). Powtórz moje ruchy.
- Zobacz, co robię (*obrót w miejscu, stanie na jednej nodze, klaśnięcie, siad na podłodze*). Powtórz moje ruchy.
- Zobacz, co robię (*klaśnięcie, podskok, tupnięcie nogą, przysiad, skłon*).
- Powtórz moje ruchy.

Powtarza bezbłędnie 3 szeregi ruchów.	2 p.
Powtarza bezbłędnie 2 szeregi ruchów.	1 p.
Popelnia błędy w odtwarzaniu szeregów ruchów.	0 p.

Zadanie 27.

Obserwujemy dziecko, np. podczas rysowania. Zwracamy uwagę:

- czy do zadania przystępuje samo, czy wymaga dodatkowych poleceń,
- czy skupia się na zadaniu,
- czy doprowadza zadanie do końca,
- jak długo potrafi się skupić na zadaniu.

Samodzielnie przystępuje do zadania, potrafi się skupić na nim około 20 minut; doprowadza zadanie do końca.	2 p.
Wymaga dodatkowych poleceń, żeby wykonać zadanie; skupia się na nim około 10 minut; nie zawsze doprowadza je do końca.	1 p.
Nie potrafi się skupić na zadaniu dłużej niż 5 minut; nie kończy go.	0 p.

Łączna liczba punktów w części II: .....

Część III. Rozwój społeczny

Cechy rozwoju społecznego ocenia się na podstawie długotrwałej obserwacji.

Zadanie 28.

Stosunek do norm	Punktacja
Podporządkowuje się normom, regułom i umowom.	2 p.
Zdarza mu się łamać normy, reguły i umowy.	1 p.
Nie podporządkowuje się normom, regułom i umowom.	0 p.

Zadanie 29.

Podporządkowanie	Punktacja
Podporządkowuje się poleceniom dorosłych.	2 p.
Zdarza mu się nie podporządkować poleceniom dorosłych.	1 p.
Nie podporządkowuje się poleceniom dorosłych.	0 p.

Zadanie 30.

Stosunek do dorosłych	Punktacja
Chętnie wchodzi w relacje z dorosłymi.	2 p.
Ma trudności w relacjach z dorosłymi.	1 p.
Nie wchodzi w relacje z dorosłymi.	0 p.

Zadanie 31.

Stosunek do rówieśników	Punktacja
Nie wchodzi w konflikty z dziećmi. Nie jest agresywne.	2 p.
Zdarzają mu się konflikty z dziećmi. Zdarza mu się w takich sytuacjach zachować agresywnie.	1 p.
Jest konfliktowe. Nieporozumienia rozwiązuje w sposób agresywny.	0 p.

Zadanie 32.

Współpraca z rówieśnikami	Punktacja
Chętnie współpracuje z rówieśnikami.	2 p.
Woli pracować samo.	1 p.
Nie podejmuje współpracy z rówieśnikami.	0 p.

Zadanie 33.

Rozstanie z opiekunem	Punktacja
Spokojnie rozstaje się z opiekunem przed zajęciami.	2 p.
Rozstanie z opiekunem budzi w nim niepokój.	1 p.
Nie może rozstać się z opiekunem.	0 p.

Zadanie 34.

Kontrola emocji	Punktacja
Kontroluje swoje emocje.	2 p.
Ma trudności z kontrolowaniem emocji, ale stara się nad nimi panować.	1 p.
Nie panuje nad swoimi emocjami.	0 p.

Zadanie 35.

Reakcja na trudności	Punktacja
Nie zraża się napotkanymi trudnościami, stara się je pokonać.	2 p.
Napotkane trudności wywołują w nim lęk, ale stara się je pokonać.	1 p.
Na trudności reaguje zaniechaniem wykonania zadania.	0 p.

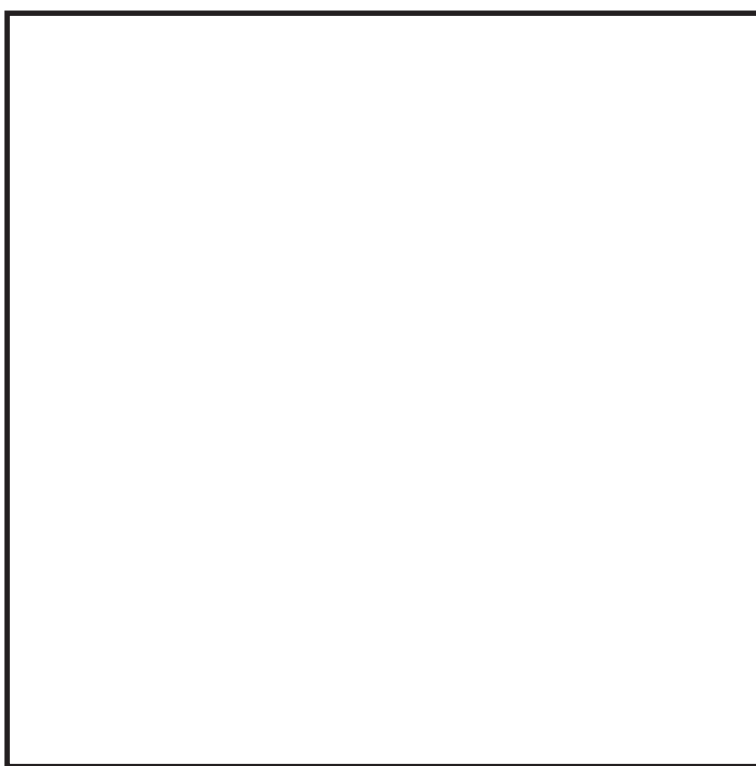
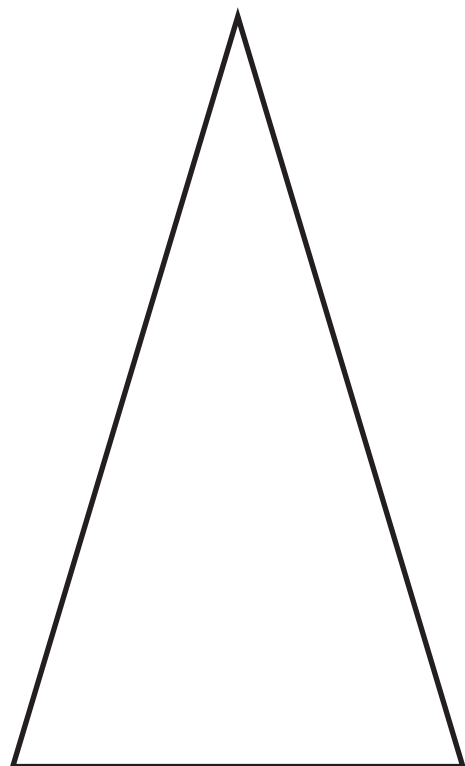
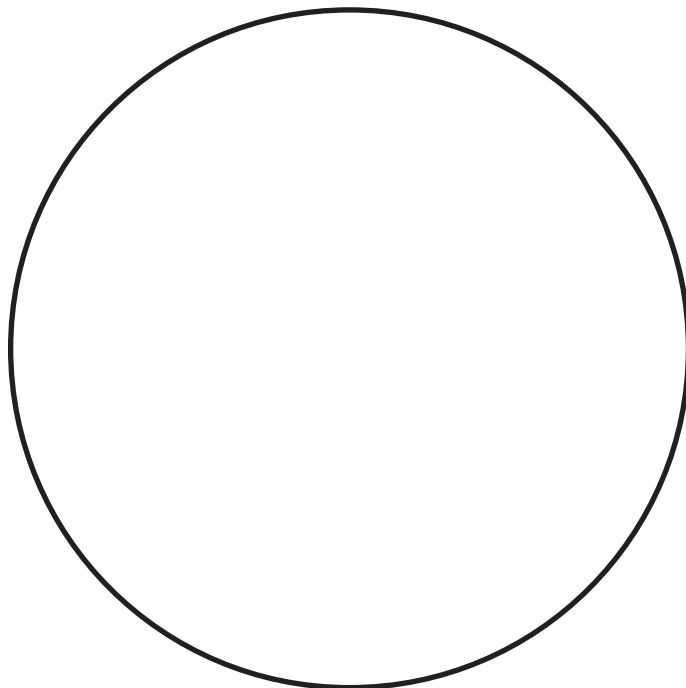
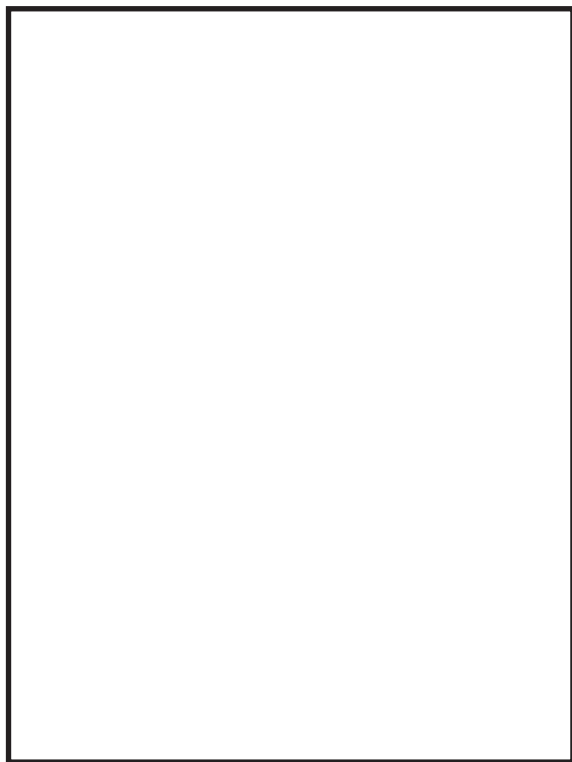
Zadanie 36.

Dojrzałość emocjonalna	Punktacja
Stara się być niezależne.	2 p.
W większości sytuacji stara się być niezależne.	1 p.
Jest bezradne.	0 p.

Łączna liczba punktów w części III: .....

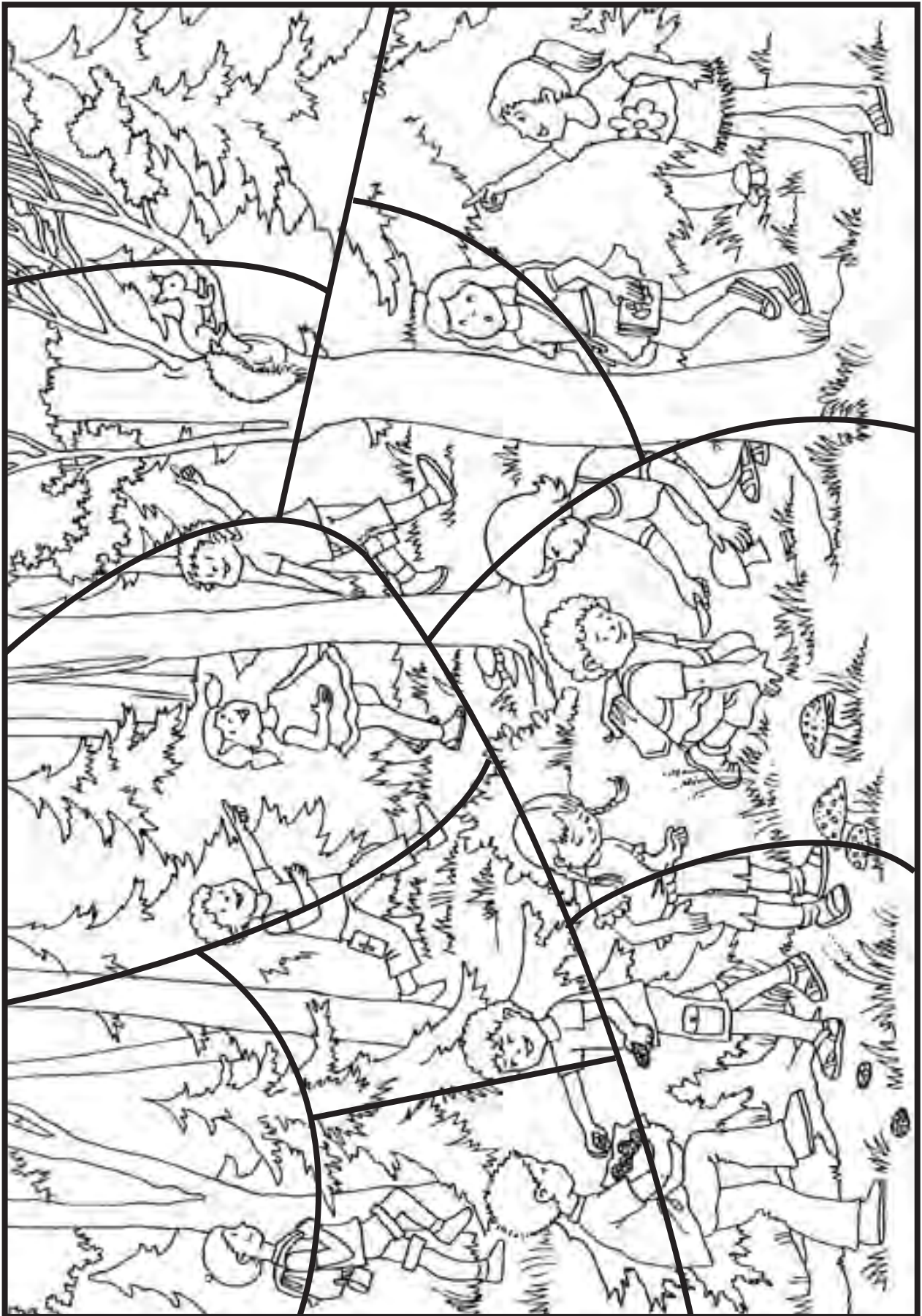
Łączna liczba punktów w częściach: I, II, III: .....

Załącznik a

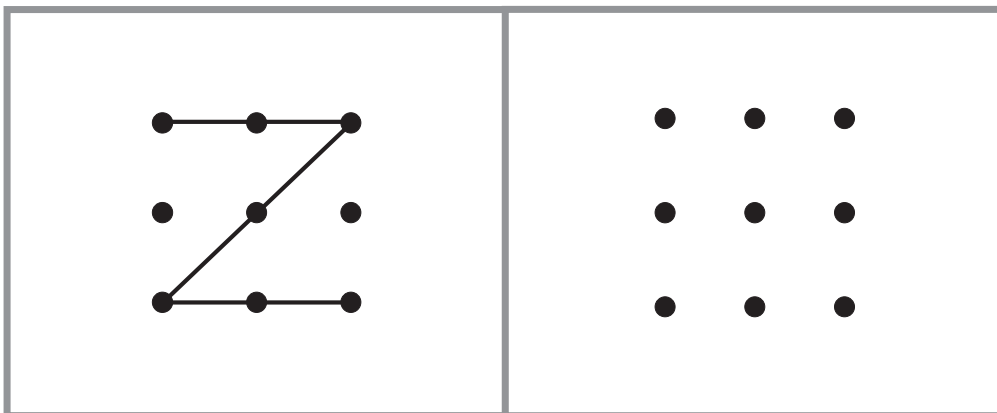
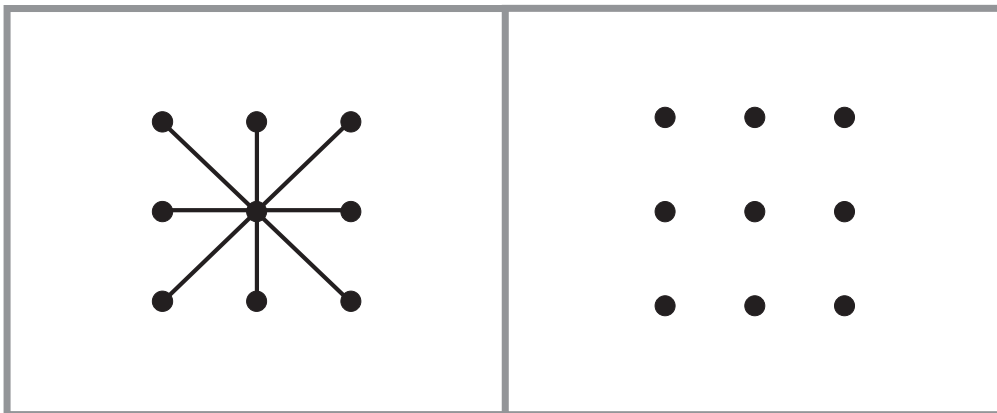
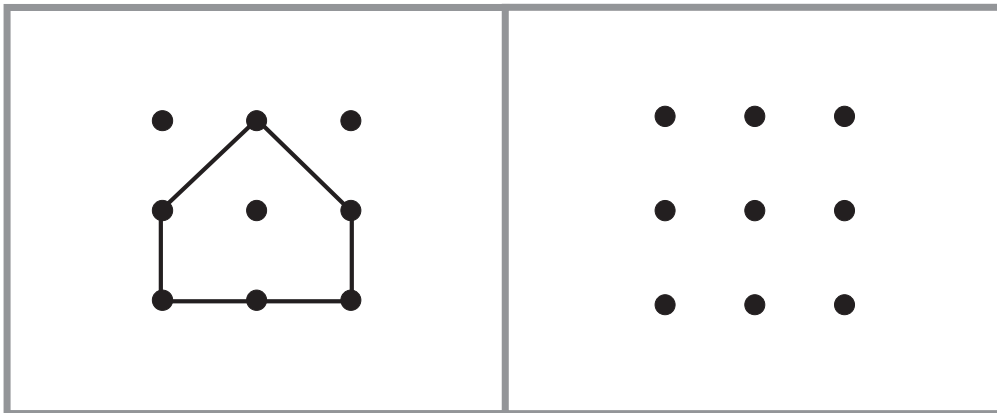
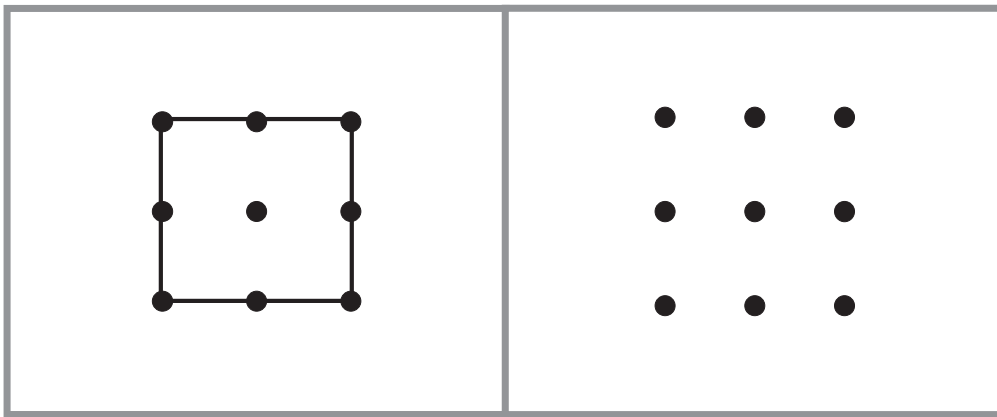

Załącznik b

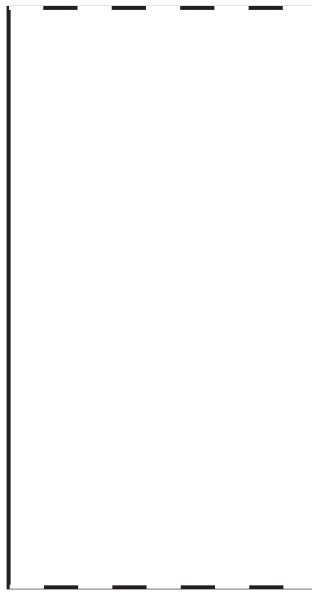
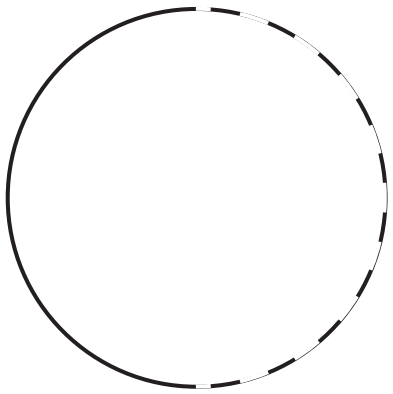
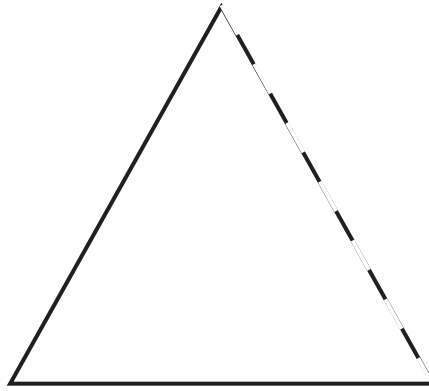
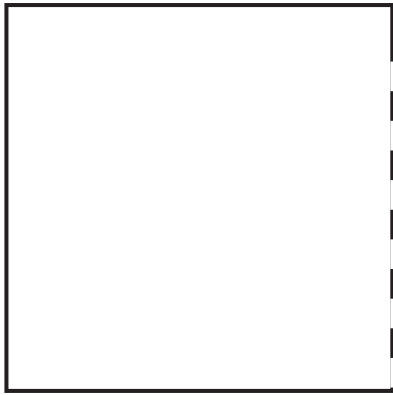

Załącznik c

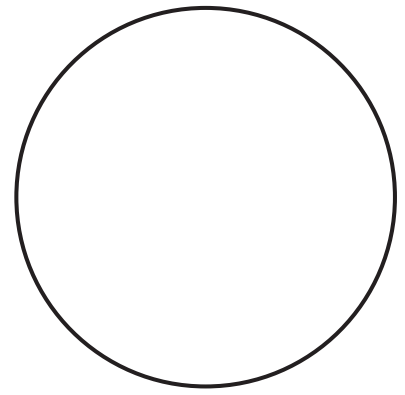
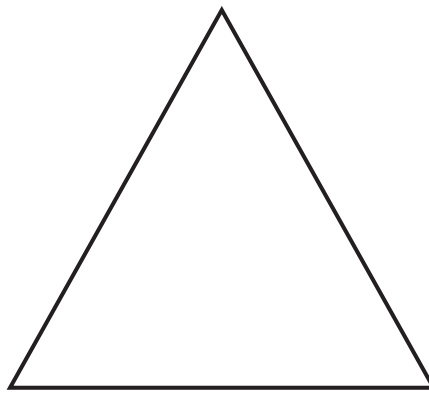
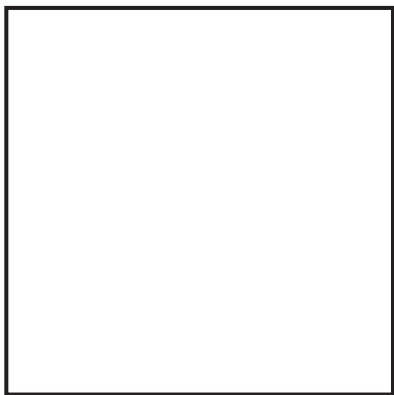

Załącznik e

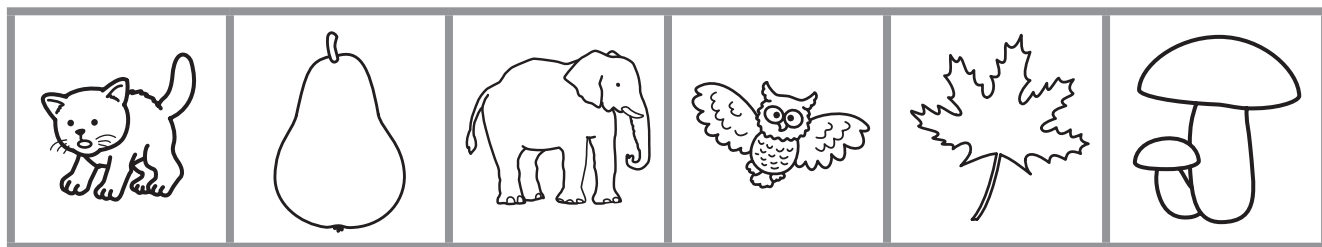
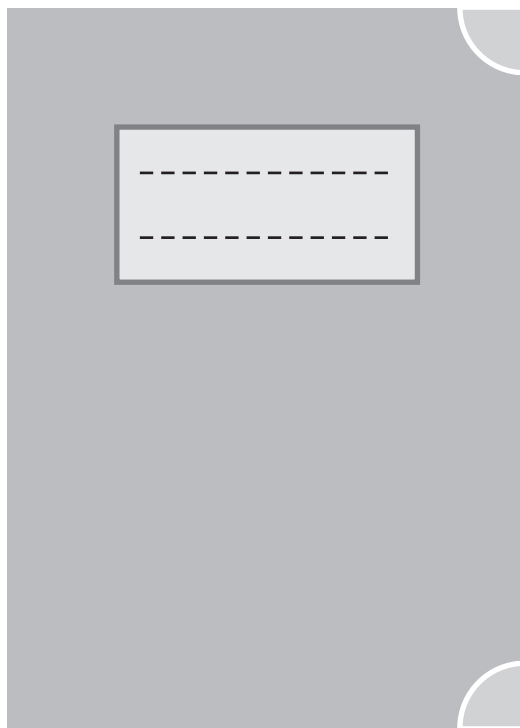
Załącznik f

Załącznik g

Załącznik h

Załącznik i

Punktacja zadań w arkuszu i interpretacja wyniku

Aby określić poziom gotowości dziecka do szkoły, należy zliczyć punkty uzyskane przez nie w poszczególnych zadaniach i odszukać odpowiednie przedziały w tabelach.

Przyjęto następujące przedziały procentowe:

100% – 76% – poziom wysoki

75% – 51% – poziom przeciętny

poniżej 51% – poziom niski

Przedziały punktowe	Poziom gotowości	Interpretacja jakościowa wyniku
108 p. – 82 p.	wysoki	Dziecko jest gotowe do podjęcia obowiązków szkolnych.
81 p. – 55 p.	przeciętny	Dziecko można uznać za gotowe do podjęcia obowiązków szkolnych. Konieczne są jednak działania wspomagające sfery rozwoju dziecka, w zakresie których wykryto trudności.
poniżej 55 p.	niski	Dziecko nie jest jeszcze gotowe do podjęcia obowiązków szkolnych. Wymaga specjalistycznych badań w poradni psychologiczno-pedagogicznej i podjęcia działań terapeutycznych.

Otrzymane wyniki pozwalają także określić poziom rozwoju dziecka w poszczególnych sferach.

Poziom rozwoju	Przedziały punktowe dla poszczególnych sfer rozwoju		
	Rozwój fizyczny	Rozwój umysłowy	Rozwój społeczny
wysoki	22 p. – 17 p.	68 p. – 52 p.	18 p. – 14 p.
przeciętny	16 p. – 11 p.	51 p. – 35 p.	13 p. – 9 p.
niski	poniżej 11 p.	poniżej 35 p.	poniżej 9 p.

Jeżeli dziecko uzyskało w badaniu niski wynik, dobrze byłoby powtórzyć badanie po krótkiej przerwie.

Tygodniowy rozkład materiału zgodny z ramowym planem nauczania

Edukacje	Liczba godzin	Roczna liczba godzin
polonistyczna społeczna etyka przyrodnicza matematyczna techniczna	Zajęcia zintegrowane 12 godz.	384
muzyczna	1	32
plastyczna	1	32
wychowanie fizyczne	3	96
Razem	17 godz.	544

Rozkład nie obejmuje:

- zajęć komputerowych – 1 godz.
- języka obcego nowożytnego – 2 godz.

Wrzesień

Lektura na wrzesień do czytania fragmentami przez nauczyciela w klasie –
Maria Kownacka *Plastusiowy pamiętnik*.

Blok 1.

POZNAJEMY NASZĄ SZKOLNĄ RODZINĘ (17 godz.)

Oczekiwane efekty zabiegów dydaktycznych i wychowawczych nauczyciela i rodziców oraz aktywności własnej ucznia po bloku 1.

Uczeń:

- podaje swoje imię i nazwisko
- podaje imię i nazwisko swojego wychowawcy
- wymienia imiona koleżanek i kolegów z klasy
- trafia do swojej sali zajęć i zna swoje miejsce przy stoliku
- podaje nazwę szkoły, do której chodzi
- stosuje zasady grzecznościowe wobec dzieci i pracowników szkoły
- wyróżnia zdania w wypowiedziach
- układa zdania oznajmujące i pytające na podany temat
- dzieli słowa na sylaby i układa słowa z podanych sylab
- rozróżnia i nazywa kierunki w przestrzeni i na płaszczyźnie
- rysuje linie pionowe i poziome.

Dzień 1. Rozpoczynamy szkolny rok

Rodzaj edukacji/ numer jednostki	Tematy dnia i zadania zajęć. Punkty podstawy programowej z 30.05.2014
zajęcia zintegrowane (1) muzyczna (1)	1. Rozpoczynamy szkolny rok <ul style="list-style-type: none"> – Udział w uroczystym rozpoczęciu roku szkolnego. 5.6 – Poznanie nauczyciela oraz sali zajęć. 5.4 – Wzajemne poznawanie się uczniów. 5.6 – Zabawy integrujące grupę. 5.4

Zastosowane oznaczenia

Ćwiczenia rozwijające szczególnie inteligencję:

– językową

– przyrodniczą

– interpersonalną

– matematyczno-logiczną

– muzyczną

– intrapersonalną

– wizualno-przestrzenną

– kinestetyczną

Środki dydaktyczne: Płyta CD – *Witaj, nasza dobra szkoło!*, Tablica demonstracyjna 1. Co lubisz robić?, elementy przygotowane przez nauczyciela dla wyróżnienia swoich uczniów, np. wstążeczki.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Zajęcia na dywanie

- Dzieci razem z nauczycielem siadają w kręgu. Nauczyciel mówi swoje imię i nazwisko (dzieci głośno je powtarzają). Opowiada o swojej roli opiekuna, wychowawcy i nauczyciela. Zapewnia dzieci, że mogą się do niego zwracać z każdą sprawą, z jaką zetkną się w szkole, w domu czy na podwórku. Opowiada o tym, co będą robić w szkole (bawić się, uczyć się, zawierać przyjaźnie).
- Dzieci kolejno mówią swoje imiona. Pozostałe dzieci odpowiadają: *Witaj wśród nas*.
- Powtórzenie wszystkich imion dzieci w różny sposób (cicho, głośno, szybko, wolno).
- Zabawa *Witamy się*.
Dzieci w parach witają się w sposób podany przez nauczyciela, np.: *witają się dłonie, witają się kolana, witają się plecy*. Po każdym przywitaniu następuje zmiana par.
- Zabawa *Czy rozpoznasz swoje imię*.
Nauczyciel ma arkusz papieru, na którym wydrukowane są imiona dzieci.
  - Rozpoznajcie swoje imiona i wskażcie je.Jeśli dziecko nie umie rozpoznać zapisu swojego imienia, nauczyciel wskazuje zapis i kilkakrotnie go odczytuje. Taka lista powieszona na tablicy może służyć do samodzielnego zaznaczania przez dzieci ich obecności w szkole.
- Zabawa *Chcę, aby tutaj nazywano mnie tak, jak lubię*.
Każde dziecko proponuje, w jaki sposób mogą się do niego zwracać rówieśnicy. Niekoniecznie musi to być imię.

Tablica demonstracyjna 1. Co lubisz robić?

- Co przedstawiają zdjęcia?
- Które dzieci robią to, co wy najbardziej lubicie robić?
- Co jeszcze lubicie robić, a czego nie ma na zdjęciach?

Dzieci siedzą w kręgu, nauczyciel mówi: Wstaną dzieci, które najbardziej lubią zabawę z innymi dziećmi (czytanie, budowanie z klocków, muzykę, grę w piłkę, obserwowanie przyrody, rysowanie). Dzieci, które wstaną, kłaniają się sobie i siadają. Zabawę powtarzamy, zmieniając pozycje, jakie mają przybrać dzieci (kucanie, stanie na jednej nodze itp.).

Zabawa muzyczno-ruchowa

- Słuchanie piosenki *Witaj, nasza dobra szkoła* (muzyka – Mirosław Ziąber, słowa – Jadwiga Koczanowska). Płasy* przy muzyce.

Witaj, nasza dobra szkoła!

1. Jeszcze w uszach szumią morskie fale,
śpiewa głośno rzeński, górski wiatr,
na wakacjach było, było tak wspaniale,
ale teraz już do szkoły nadszedł czas.

Ref.: Witaj, szkoło, witaj nasza dobra szkoło,
przyjmij nas radośnie miło i wesoło,
bo wracamy wypoczęci i szczęśliwi,
mamy mnóstwo dobrych chęci, wiele siły.

2. W szkole czeka na nas nasza pani,
poprowadzi nas w nieznaną świat,
bo dokoła tyle, tyle spraw ciekawych,
które chcemy jak najlepiej w życiu znać.

Ref.: Witaj, szkoło...

- Wypowiedzi dzieci na temat wysłuchanego utworu.
  - Co to jest szkoła?
- Zabawa *Zapamiętaj swoją parę*.
Dzieci dobierają się w pary i przez chwilę maszerują w parach po sali. Na hasło *Rozbiegamy się!* biegają po sali. Na hasło *Wracamy do par!* wracają do swoich partnerów.
- Rozdanie planu zajęć na następne dni.
- Pokazanie dzieciom miejsca zbiórki przed każdymi zajęciami (szatnia).

* Płasy to swobodne poruszanie się w rytm muzyki.

Dzień 2. Nasza szkoła

Rodzaj edukacji/ numer jednostki	Tematy dnia i zadania zajęć. Punkty podstawy programowej z 30.05.2014
zajęcia zintegrowane (3) plastyczna (1)	<p>1. Poznanie szkoły i terenu wokół niej – wycieczka. (edukacje: matematyczna, społeczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poznanie szkoły i jej otoczenia (zwrócenie uwagi na roślinność). 7.17 – Poznanie znaczenia znaków ewakuacyjnych. 9.3 – Zapoznanie z wybranymi pracownikami szkoły i ich pracą. 5.4 – Rozmowa na temat spostrzeżeń poczynionych podczas zwiedzania szkoły. 1.3.c. – Wskazanie, co zrobić w przypadku zgubienia się w szkole. 9.3 – Oglądanie podręcznika <i>Nasz elementarz</i> i zeszytu ćwiczeń <i>Moje ćwiczenia</i>. Poznanie zasad ich użytkowania. 1.2.d. – Oglądanie szkoły na ilustracji w podręczniku i zdjęciach w zeszycie ćwiczeń. Omawianie przeznaczenia wskazanych na nich pomieszczeń i podanie ich nazw. 1.3.c. – Ćwiczenia ruchowe z użyciem terminów: w, na, nad, pod, przed, za, między, obok po prawej, po lewej. 7.17 – Określanie położenia obiektów na obrazku z użyciem ww. terminów. 7.17
	<p>2. Moja szkoła. (edukacja plastyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Posługiwanie się linią i barwą do zilustrowania wrażeń związanych ze zwiedzaniem szkoły. 4. 2.b. – Zaprezentowanie na obrazku tego, co zrobiło na dziecku największe wrażenie. 4. 2.a. – Kształcenie sprawności manualnej.
	<p>3. Rozmowa z dziećmi na temat szkoły inspirowana rozdziałami z książki Marii Kownackiej <i>Plastusiowy pamiętnik</i>. (edukacja polonistyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kształcenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem. 1.2.a.d. – Wypowiadanie się na temat wysłuchanego tekstu. 1.3.c. – Rozmowa o odczuciach dzieci związanych ze szkołą. 1.3.a. – Porównywanie wyglądu przedmiotów szkolnych sprzed lat i współczesnych.

Środki dydaktyczne: *Nasz elementarz*, cz. 1, s. 4–5, *Moje ćwiczenia*, cz. 1, s. 2–3, lektura – Maria Kownacka *Plastusiowy pamiętnik* (lub film na Youtube, odcinek 1), Youtube – piosenka *Dostał Jacek elementarz*, kredki, blok rysunkowy, woreczki, kartki papieru, klocki.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wycieczka

1. Poznanie szkoły i terenu wokół niej.

- Poznawanie najkrótszej trasy, którą dzieci powinny się poruszać od wejścia do szkoły do sali zajęć. Dzieci ustawiają się parami. Ich zadaniem jest zapamiętanie jak najwięcej szczegółów podczas wycieczki po szkole. Mówimy dzieciom, że w szkole, tak jak i na drogach, obowiązuje ruch prawostronny. Podczas wycieczki stale o tym przypominamy. Rozpoczynamy wycieczkę od sali zajęć. Idziemy do szatni, pokazujemy, świetlicę, jadalnię, wyjścia ze szkoły, wyjście na boisko itd. Po drodze pytamy dzieci, co znajduje się po lewej stronie, wskazując ręką kierunek, a co – po prawej. Omawiamy znaczenie napotkanych znaków ewakuacyjnych. Witamy napotkanych pracowników szkoły. Wracamy do sali zajęć. Prowadzą chętne dzieci.

Zajęcia na dywanie

- Rozmowa na temat spostrzeżeń poczynionych podczas zwiedzania szkoły. Po powrocie do sali rozmawiamy z dziećmi o przebytej drodze. Dzieci próbują odtworzyć ją z pamięci, podając jak najwięcej szczegółów. Można narysować na kartce plan przebytej drogi.
- Rozmowa z dziećmi, co należy zrobić w przypadku zgubienia się w szkole (można przećwiczyć tę sytuację w formie dramy).

Zabawy ruchowe

- Ćwiczenie z użyciem terminów: **góra, dół, przed, za**.
Dzieci stoją w kręgu.
  - Spójrzcie do góry. Co tam widzicie?
  - Podnieście ręce do góry.
  - Podrzucie w górę woreczki i je złapcie.
  - Podrzucie w górę woreczki i nie łapcie ich, tylko obserwujcie, jak spadają.
  - Woreczki spadły w dół.
  - Spójrzcie w dół.
  - Rzućcie woreczki przed siebie. Co się tam znajduje?
  - Rzućcie woreczki za siebie.
  - Biegajcie swobodnie po sali. Kiedy powiem: *dół* – kucacie, kiedy: *góra* – stajecie na palcach i podnosicie ręce do góry.
  - Gdzie jest wasza góra (czubek głowy), a gdzie – dół (spód stóp)?
  - Połóżcie się na dywanie. Gdzie teraz znajduje się czubek głowy, a gdzie – stopy?
  - Weźcie *kartkę*. Ile *stron* ma kartka? Pokażcie je.
  - Oprzyjcie kartkę na swoim brzuchu. Gdzie jest jej góra? Narysujcie kropkę u góry strony.
  - Narysujcie gwiazdkę u dołu strony.
  - Połóżcie kartkę na dywanie. Gdzie teraz jest góra strony, a gdzie – dół?
  - Odwróćcie kartkę na stronę, na której nie ma rysunków. Połóżcie klocek u góry strony. Połóżcie

dwa klocki u dołu strony.

- Powiedzcie, gdzie położyłam swój klocek: u dołu, czy u góry strony?
- Teraz jedno z was będziecie kłaść klocek u góry lub u dołu strony, a my będziemy mówili, gdzie znajduje się klocek.
- Pokażcie palcem skąd i dokąd rośnie trawa (z dołu w górę). Co jeszcze tak rośnie?
- Pokażcie palcem skąd i dokąd spada jabłko (z góry w dół). Co jeszcze tak spada?

Zajęcia przy stolikach

- Oglądanie podręcznika *Nasz elementarz* i zeszytu ćwiczeń *Moje ćwiczenia*. Poznanie zasad ich użytkowania.
- Odczytanie tekstu wstępnego od MEN na stronie elementarza.
  - Podpiszcie swoje podręczniki lub poproście w domu o to kogoś, kto już umie pisać.

Nasz elementarz, cz. 1, s. 4–5

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 3.

- Oglądanie szkoły na ilustracji w podręczniku i zdjęciach w zeszycie ćwiczeń.
- Omawianie przeznaczenia wskazanych na nich pomieszczeń i podanie ich nazw.
- Określanie położenia obiektów na obrazku z użyciem wskazanych terminów.

Zabawy ruchowe

- Słuchanie piosenki *Dostał Jacek elementarz* (Youtube).
- Płyś przy piosence.

Zajęcia przy stolikach

2. Rysowanie kredkami obrazka pod tytułem *Moja szkoła*.

- Posługiwanie się linią i barwą do zilustrowania wrażeń związanych ze zwiedzaniem szkoły.
- Zaprezentowanie na obrazku tego, co zrobiło na dziecku największe wrażenie.

Zabawy ruchowe

- Zabawa z elementem toczenia *Poczta* (według Kazimierzy Właźnik). Dzieci siedzą w kręgu. Nauczyciel rozpoczyna zabawę. Toczy piłkę do wybranego dziecka, mówiąc: *Mam pocztę dla Kasi*. Dziecko, które otrzymało piłkę, toczy ją do następnego dziecka, wymieniając jego imię. Należy zwrócić uwagę, by wszystkie dzieci otrzymały *przesyłkę*.

Zajęcia na dywanie

3. Rozmowa z dziećmi na temat szkoły inspirowana rozdziałami z książki Marii Kownackiej *Plastusiowy pamiętnik*.

- Czytanie przez nauczyciela rozdziałów o wyposażeniu piórnika w dawnych czasach:
Dlaczego nazywam się Plastuś,
O pamiętniku w czerwonym zeszytiku,
O kleksie z kałamarza, co na nikogo nie zważa,
Żadna beksa nie pomoże na kleksa,
Wiele krzyku o wycieraczkę w piórniku
lub oglądanie filmu na Youtube, odcinek 1.
- Wypowiadanie się dzieci na temat wysłuchanego opowiadania (obejrzanego filmu).

Zajęcia przy stolikach

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 2.

- Porównywanie wyglądu przedmiotów szkolnych sprzed lat i współczesnych.
- Przyklejanie zdjęć we właściwych miejscach.
- Wypowiedzi dzieci na temat własnych odczuć związanych ze szkołą.

Zabawy ruchowe (z danego dnia do wyboru)

Dzień 3. Nasza klasa

Rodzaj edukacji/ numer jednostki	Tematy dnia i zadania zajęć. Punkty podstawy programowej z 30.05.2014
zajęcia zintegrowane (5) plastyczna (2)	<p>1. Rozmowa z dziećmi na temat klasy szkolnej inspirowana opowiadaniem Marii Kownackiej <i>Plastusiowy pamiętnik</i>. (edukacja polonistyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Słuchanie fragmentu lektury lub oglądanie drugiego odcinka filmu (Youtube). 1.1.a. – Wypowiadanie się na temat wysłuchanego opowiadania (obejrzanego filmu). 1.3.c. – Poznanie rozkładu, urządzenia i wyposażenia klasy szkolnej. – Wypowiadanie się na temat wyglądu klasy szkolnej i klasy przedstawionej w podręczniku. – Poznawanie różnych sposobów przedstawiania się (dorostym, rówieśnikom). 5.4. – Podział imion dzieci na sylaby. 1.3.e. – Liczenie słów w zdaniach. 1.3.e. – Układanie zdań z podaną liczbą słów. 1.3.e. – Ćwiczenia grafomotoryczne. 1.3.f.
	<p>2. Ćwiczenia klasyfikacyjne z udziałem dzieci. (edukacja matematyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ćwiczenia ruchowe związane z podziałem dzieci na zbiory o wskazanej cesze wyglądu (<i>Zabawa Wszyscy, którzy...</i>). 7.1. – Podział zbioru na podzbiory, łączenie podzbiorów, część wspólna. 7.1.
	<p>3. Tworzenie klasowego portretu. (edukacja plastyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przeglądanie się w lusterkach. – Opisywanie swojego wyglądu. – Wprowadzenie pojęcia <i>portret</i>. 4.3.a. – Rysowanie kredkami swojego portretu. 4.2.b. – Umieszczenie portretów dzieci we wspólnej ramie z podpisem <i>Nasza klasa</i>. 5.4.

Środki dydaktyczne: *Nasz elementarz*, cz. 1, s. 6–7, *Moje ćwiczenia*, cz. 1, s. 4–5, *Już czytam i piszę*, cz. 1, s. 1, lektura – Maria Kownacka *Plastusiowy pamiętnik* (film na Youtube, odcinek 2), lusterka, blok rysunkowy, kredki, flamastry, woreczki, po 10 liczmanów dla każdego dziecka.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Zajęcia na dywanie

1. Rozmowa z dziećmi na temat klasy szkolnej inspirowana opowiadaniem Marii Kownackiej *Plastusiowy pamiętnik*.

- Czytanie przez nauczyciela rozdziałów o klasie:
O kwiatach w szkole i o kaktusie, co kole,
Historia cała o porządku i strzałach,
O tym, jak kreda wytrzeć tablicy nie da
lub oglądanie kolejnego odcinka filmu (Youtube).
- Wypowiadanie się na temat wysłuchanego opowiadania (obejrzanego filmu).
- Poznanie rozkładu, urządzenia i wyposażenia klasy szkolnej.
- Opisywanie wyglądu klasy z użyciem słów: **nad, pod, obok, na, w**.

Zajęcia przy stolikach

Nasz elementarz, cz. 1, s. 6–7

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 5.

- Wypowiadanie się na temat wyglądu klasy szkolnej i klasy przedstawionej w podręczniku – polecenia: 1., 2., s. 6.

Zajęcia na dywanie

- Poznawanie różnych sposobów przedstawiania się (dorosłym, rówieśnikom).
- Praktyczne ćwiczenia w przedstawianiu się dzieciom i dorosłym.

Zajęcia przy stolikach

Już czytam i piszę, cz. 1, s. 1

- Rozwijanie sprawności manualnej.
  - Jakie zwierzęta są na rysunkach?
  - Które z tych zwierząt widzieliście na wakacjach?
  - Pokolorujcie rysunki. Możecie dorysować inne elementy.
  - Ułóżcie w parach rozmowę między wybraną parą zwierząt (Najpierw niech zwierzęta się sobie przedstawią, a potem – opowiedzą o sobie).

Zajęcia na dywanie

- Podział imion dzieci na sylaby.
Dzieci rzucają do siebie woreczki, ale wcześniej wypowiadają imię dziecka, do którego chcą rzucić woreczek, z podziałem na sylaby.
- Liczenie słów w zdaniach.
Nauczyciel układa zdania o zwierzętach, których rysunki dzieci kolorowały.
  - Posłuchajcie zdań o zwierzętach, których rysunki kolorowaliście i po każdym słowie połóżcie przed sobą jeden klocek. Potem policzcie klocki.Przykład:
To jest krowa. (3)
A to jest kura. (4)
Krowa rozmawia z kurą. (4)
- Układanie zdań z podaną liczbą słów.
  - Teraz wy ułóżcie zdania o kozie i zającu, złożone z 3 słów; z 4 słów; z jak największej liczby słów.

Zajęcia przy stolikach

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 4.

- Wykonanie ćwiczenia 1, s. 4

Zajęcia na dywanie

2. Ćwiczenia klasyfikacyjne z udziałem dzieci.

- Ćwiczenia ruchowe związane z podziałem dzieci na zbiory o wskazanej cesze wyglądu (Zabawa *Wszyscy, którzy...*).

Dzieci siedzą w kręgu. Nauczyciel podaje cechę, a dzieci, które rozpoznają u siebie taką cechę, muszą wstać, ukłonić się sobie i na kłaśnięcie obieć krąg i wrócić na swoje miejsce.

Przykładowe polecenia:

Wszyscy, którzy są blondynami (ciemne włosy)..

Wszyscy, którzy mają niebieskie oczy (zielone, ciemne).

Wszyscy, którzy są w spodniach (w spódnicach, sukienkach). Itp.

Zajęcia na dywanie

3. Tworzenie klasowego portretu.

- Słuchanie rozdziału książki Marii Kownackiej *Plastusiowy pamiętnik: O Tosi, o Bronku i o mysim ogonku*.
- Wypowiedzi dzieci na temat wysłuchanego opowiadania.
  - Czym martwiła się Tosia?
  - Co to znaczy mieć warkoczyki jak „mysie ogonki”?
  - Co pani poradziła Tosi?
  - Co Plastuś myślał o tej zmianie?
  - Co myślisz o zachowaniu Bronka?

- Opisywanie własnego wyglądu i wyglądu koleżanek i kolegów z klasy. Dzieci siedzą parami. Dotykają swojej głowy i twarzy zgodnie z poleceniami nauczyciela (wskazane jest użycie lusterek).
  - Dotykajcie kolejno tego, co wymieniam: czubek głowy, włosy (kolor, długość), boki głowy, uszy (prawe, lewe), czoło, oczy (prawe, lewe, kolor), powieki, brwi, rzęsy, policzki (lewy, prawy), nos, usta (warga górna, warga dolna), broda.
  - Przyjrzyjcie się nawzajem swoim twarzom.
  - Wymieńcie po kolei elementy twarzy.
  - Uśmiechnijcie się. Jak układają się brwi, usta? Co się dzieje z oczami?
  - Zróbcie smutną minę. Co się dzieje z oczami, brwiami, ustami?
  - Zróbcie przestraszoną minę. Co dzieje się z oczami, brwiami, ustami?
- Przeglądanie się w lusterkach.
- Opisywanie swojego wyglądu.
- Wprowadzenie pojęcia *portret*.

Zajęcia przy stolikach

- Rysowanie kredkami i flamastrami swoich portretów.
- Umieszczenie portretów dzieci we wspólnej ramie z podpisem *Nasza klasa*.

Zabawy ruchowe

- Zabawa *Wszyscy, którzy...*
Dzieci siedzą po środku sali. Nauczyciel układa na podłodze ze skakanek dwa rozłączne okręgi.
Zbiory rozłączne – przykłady.
  - Do jednego okręgu wskoczą dziewczynki.
  - Kto wskoczy do drugiego okręgu?
  - Wróćcie na miejsce.
  - Do jednego kręgu wskoczą dzieci w okularach.
  - Kto wskoczy do drugiego okręgu?
  - Wróćcie na miejsce.*Zbiory nierozłączne – przykłady.*
Nauczyciel układa na podłodze ze skakanek dwa okręgi z częścią wspólną.
  - Do jednego okręgu wejdą dzieci, które są blondynami.
  - Do drugiego okręgu wejdą chłopcy.
  - Gdzie ustawią się chłopcy o blond włosach? Dlaczego? (W części wspólnej, bo są i chłopcami, i blondynami).
  - Do jednego okręgu wejdą dzieci, które są w spodniach.
  - Do drugiego okręgu wejdą dziewczynki.
  - Gdzie ustawią się dziewczynki w spodniach? Dlaczego? itp.

Dzień 4. To my

Rodzaj edukacji/ numer jednostki	Tematy dnia i zadania zajęć. Punkty podstawy programowej z 30.05.2014
zajęcia zintegrowane (7)	<p>1. Liczenie w zakresie 10. (edukacja matematyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przeliczanie elementów na konkretach w zakresie 10. 7.2 – Wskazywanie zbiorów równolicznych w zakresie 10. 7.4 – Stosowanie terminów związanych z położeniem obiektów na obrazku. 7.17 – Rozwijanie spostrzegawczości. <hr/> <p>2. Rozmowa na temat podobieństw i różnic między dziećmi inspirowana wierszem Natalii Usenko <i>Kolorowe dzieci</i>. (edukacja polonistyczna, społeczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zastanawianie się nad problemami: <i>Czy to dobrze, czy źle, że ludzie różnią się między sobą? Jaki wpływ na wspólną pracę i zabawę mają różnice między dziećmi?</i> 5.4., 5.5. – Autoprezentacje. 1.1.a., 1.3.a. – Wyróżnianie głosek w nagłosie imion dzieci. 1.3.e. – Ćwiczenia grafomotoryczne. 1.3.f.

Środki dydaktyczne: *Nasz elementarz*, cz.1, s. 8–9, *Moje ćwiczenia*, cz. 1, s. 6–7, *Już czytam i piszę*, cz. 1, s. 2, Tablica demonstracyjna 2. Koleżanki i koledzy, Tablica demonstracyjna 3. Czym się różnimy? W czym jesteśmy podobni?, CD – *Podaj rękę koleżance*, liczmany, bębenek.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Zabawa muzyczno-ruchowa

- Słuchanie piosenki *Podaj rękę koleżance* (muzyka – Maciej Małecki, słowa – Alicja Woy-Wojciechowska).

Podaj rękę koleżance

1. Już zaczyna się zabawa,
śmieje się Natalia,
skacze z Sylwią Karolinka,
biegnie z pieskiem Marta.
  2. A Patrycja z Dominiką
usypiają kotka,
na skrzypeczkach – dylu-dylu
zagra nam Dorotka.
- Ref.: Podaj rękę koleżance,
razem się bawimy,
po co czekać na wakacje,
gdy się przyjaźnimy.
- Ref.: Podaj rękę koleżance,
razem się bawimy,
po co czekać na wakacje,
gdy się przyjaźnimy.

3. Marcin będzie kapitanem
może na okręcie,
Krzyś z Piotrusiem niosą ławkę,
co okrętem będzie

- Ref.: Więc podajmy sobie ręce,
razem się bawimy,
łatwiej czekać na wakacje,
gdy się przyjaźnimy.

- Rozmowa o tekście piosenki.
- Określanie nastroju piosenki.
- Płasy przy piosence.
- Nauka piosenki.

Zajęcia na dywanie

1. Liczenie w zakresie 10.

- Przeliczanie elementów na konkretach w zakresie 10.
  - Zabawa *Liczymy*.
    - Podskoczcie obunóż 3 razy, głośno przy tym licząc: jeden, dwa, trzy.
    - Zróbcie przysiad 4 razy....
    - Kłaśnijcie w dłonie 5 razy....
  - Dzieci siedzą na dywanie. Nauczyciel stuka w bębenek określoną liczbę razy. Zadaniem dzieci jest dobrać się w grupy po tyle osób, ile razy stukał nauczyciel.

- Wskazywanie zbiorów równolicznych w zakresie 10.
  - Dzieci siedzą na dywanie w kręgu. Nauczyciel układa liczmany w grupach, po dwie grupy o takiej samej liczbie liczmanów, po 3, 5, 7.
  - Kto odszuka grupy, w których jest tyle samo liczmanów?
  - Jak sprawdzicie, że w grupie jest tyle samo liczmanów? (np. ustawimy je parami).
  - Teraz jedno dziecko ułoży liczmany, a inne dziecko ułoży tyle samo.

Zabawa muzyczno-ruchowa

- Płasy przy piosence *Podaj rękę koleżance* (muzyka – Maciej Matecki, słowa – Alicja Woy-Wojciechowska).

Zajęcia na dywanie

1. Rozmowa na temat podobieństw i różnic między dziećmi inspirowana wierszem Natalii Usenko *Kolorowe dzieci*.

- Słuchanie wiersza Natalii Usenko *Kolorowe dzieci*.

Kolorowe dzieci

Wystarczy przetrzeć oczy,
wystarczy unieść głowę...
Czy widzisz, że na świecie
nic nie jest jednakowe?
Po niebie płyną chmury
okrągłe i podłużne,
świat pełen jest kolorów
i dzieci też są różne!

Są duże i są małe.
Są czarne i są białe.
Są grube i są chude.
Bywają blond i rude.
Są żółte albo śniade.
Brązowe. Albo blade!
Są niskie, są wysokie.
Są nawet skośnookie!

Są śpiochy między nimi,
niejadki, łakomczuchy.
Mieszkają w różnych krajach
I noszą różne ciuchy.
A zabaw znają tyle,
że aż wymienić trudno!

I właśnie dzięki temu
na świecie nie jest nudno!

Natalia Usenko

- Zastanawianie się nad tym:
  - Czy to dobrze, czy źle, że ludzie różną się między sobą?
  - Jaki wpływ na wspólną pracę i zabawę mają różnice między dziećmi?

Zajęcia przy stolikach

Nasz elementarz, cz. 1, s. 8–9

SPIS TREŚCI

 Iwona	 Sławek	 Franek	 Celina	 Karol	 Maja	 Natałka	 Łucja				
 Robert	 Ula	 Żaneta	 Patryk	 Gabrysia	 Tomek	 Zuzia	 Wojtek				
 Darek				 Ola				 Lena		 Bartek	
 Ala				 Hoan		 Jola		 Emil			

1. Dzisiaj dzieci pracują w grupach. Będą malować, rysować, rozmawiać o tym, co ciekawego może się wydarzyć w szkole. W ilu grupach będą pracowały dzieci?

2. Ile dzieci jest w każdej grupie?

3. Wymyśl nazwy dla każdej z grup.

4. Ala ma warkoczyki. Czyj portret jest obok portretu Ali?

5. Ola i Maja są bliźniaczkami. Znajdź ich portrety. Czy zawsze bliźnięta są do siebie podobne?

6. O czym należy pamiętać podczas pracy w grupach?

8 TO MY

9

Tablica demonstracyjna 3. Czym się różnimy? W czym jesteśmy podobni?

- Wskazywanie różnic i podobieństw między dziećmi przedstawionymi na ilustracji.
  - Czym różnią się dzieci przedstawione na ilustracji? (kolorem włosów, długością włosów, płcią, Lena nosi okulary, ubraniem itd.)
  - Co łączy te dzieci? (chodzą do jednej klasy, są uśmiechnięte itd.)
  - Kto potrafi przeczytać imiona dzieci przedstawionych na ilustracji? (chętne dzieci czytają na głos, jeśli nie ma chętnych dzieci – imiona czyta nauczyciel)
  - Kto ma na imię tak samo jak któregoś z dzieci z tej klasy?
  - Które imię was zaniekało? Dlaczego?
- Wykonywanie poleceń i odpowiadanie na pytania zamieszczone pod ilustracją.

Już czytam i piszę, cz. 1, s. 2

- Ćwiczenia grafomotoryczne.

Zajęcia na dywanie

- Autoprezentacje. Dzieci siedzą w kręgu.
  - Żeby się lepiej poznać, opowiedzcie, czym interesuje się każde z was. (Kiedy dziecko kończy wypowiedź, nauczyciel pyta, czy ktoś w klasie ma podobne zainteresowania. Zgłaszające się dzieci siadają koło siebie).
- Dobieranie się dzieci do siedzenia w ławkach.

Tablica demonstracyjna 2. Koleżanki i koledzy.

- Dzieci przedstawione na obrazkach szukają kolegów, z którymi chciałyby siedzieć przy stoliku.
  - Co się stało na pierwszym obrazku?
  - Czy i wy możecie spotkać się z odmową? Jak trzeba się wtedy zachować?
  - Co się dzieje na drugim obrazku? Czy dziewczynka i chłopiec mogą siedzieć razem przy stoliku?
  - Co przedstawia trzeci obrazek? Czym można się kierować, wybierając kolegę do wspólnego siedzenia przy stoliku?
- Wybieranie przez dzieci koleżanek i kolegów, z którymi chcą siedzieć przy stoliku. Uczniowie dobierają się parami, uzgadniają, czy chcą ze sobą siedzieć, uzasadniają swój wybór. Jeśli stoliki są wieloosobowe, dzieci powinny się dobierać czwórkami, szóstkami.
    - Pamiętajcie, że będzie można dokonać zmiany, „jeśli okaże się, że nie dobraliście się dobrze.
    - Proponuję, abyście w kręgu siadali za każdym razem koło kogoś innego, aby się lepiej poznać.

Zajęcia przy stolikach

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 6

- Wykonanie ćwiczenia 1, s. 6.
! (Ostatni podpunkt – dzieci mogą wskazać jednego chłopca siedzącego bezpośrednio za dziewczynką, mogą też wskazać dwóch chłopców siedzących za dziewczynką, obie odpowiedzi są poprawne).

Zabawy ruchowe

- Wyróżnianie głosek w nagłosie imion dzieci w klasie.
  - Zabawa Wszystkie dzieci, których imię zaczyna się na...
 Dzieci siedzą w kręgu. Nauczyciel mówi głoskę, a dzieci, których imię zaczyna się taką głoską, muszą wstać, policzyć, ile jest dzieci, których imię zaczyna się taką samą głoską, obieć koło i wrócić na swoje miejsce. Nauczyciel musi pamiętać, aby wszystkie dzieci wzięły udział w zabawie.

Zajęcia przy stolikach

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 7

- Wykonanie ćwiczeń 2., 3., s. 7.

Zabawa muzyczno-ruchowa

- Ruch przy piosence *Podaj ręce koleżance.*

Zadania domowe

- Przyniesienie pamiątek z wakacji.

Dzień 5. Wspominamy lato

Rodzaj edukacji/ numer jednostki	Tematy dnia i zadania zajęć. Punkty podstawy programowej z 30.05.2014
zajęcia zintegrowane (10) plastyczna (3)	<p>1. Rozmowa o skarbach przywiezionych z wakacji. (edukacja polonistyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Opowiadanie o minionych wakacjach i prezentowanie pamiątek. 1.3.a. – Układanie zdań pytających i oznajmujących na podstawie zdjęć. 1.3.e. – Ćwiczenia grafomotoryczne. 1.3.f. <hr/> <p>2. Krajobrazy Polski. (edukacja przyrodnicza)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozwiązywanie zagadek dotyczących: <i>morza, gór, wyżyn, nizin</i>. 6.3. – Wskazywanie na mapie Polski: <i>morza, gór, wyżyn, nizin</i>. 6.3. – Opisywanie przez dzieci charakterystycznych cech: <i>morza, nizin, wyżyn i gór</i>. 6.3. <hr/> <p>3. Przedstawienie dowolną techniką tematu <i>Moje lato</i>. (edukacja plastyczna)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szukanie odpowiedzi na pytanie: <i>Dlaczego wakacje są w lecie?</i> (wymienianie charakterystycznych cech lata). – Określanie kolorów charakterystycznych dla lata. 4.2.b. – Wybór techniki plastycznej (kredki, farby, papier kolorowy). 4.2.b.

Środki dydaktyczne: *Nasz elementarz*, cz. 1, s. 10, *Moje ćwiczenia*, cz. 1, s. 8–9, *Już czytam i piszę*, cz. 1, s. 3, pamiątki z wakacji przyniesione przez dzieci, mapa geograficzna Polski, CD – Odgłosy, (Wyprawka – ukształtowanie powierzchni Polski, kolorowanka).

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Zajęcia przy stolikach

1. Rozmowa o skarbach przywiezionych z wakacji.

Nasz elementarz, cz. 1, s. 10

- Opowiadanie o minionych wakacjach i prezentowanie pamiątek – polecenia 1., 2., s. 10
- Zachęcanie dzieci do wypowiedzi pytaniami:
  - Gdzie byliście?
  - Kogo poznaliście?
  - Jak spędzaliście dni?
  - Jaką przeżyliście przygodę?
  - Co najbardziej zapamiętaliście?
  - Jaka pamiątka najbardziej kojarzy wam się z wakacjami?
- Oglądanie pamiątek i opowiadanie, dlaczego właśnie ta pamiątka została przywieziona z wakacji.
- Dojście do konkluzji, że skarbem może być przedmiot przywieziony z wakacji, ale także wspomnienie zachowane w pamięci.

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 8

- Wykonanie ćwiczeń 1., 2., s. 8
- Układanie zdań pytających i oznajmujących na podstawie zdjęć do ćwiczeń, np.
  - Co przywiózł chłopiec z workiem?
 U.: Ten chłopiec przywiózł żaglówkę.
  - Gdzie on spędził wakacje?
 U.: On spędził wakacje nad jeziorem.
  - Itp. o pozostałych dzieciach.

Zabawy ruchowe

- Ćwiczenia pozwalające poznać własne ręce – przygotowanie do nauki pisanie i orientacji w schemacie ciała.
 Dzieci stoją w rozszypce.
  - Poznanie budowy rąk (ramiona, łokcie, przedramiona, nadgarstki, dłonie).

- Pogłaskajcie się po ramionach. Ile macie ramion?
- Złapcie się za łokcie. Ile macie łokci?
- Pokażcie swoje przedramiona. Ile ich macie?
- Pokażcie, gdzie są nadgarstki. Ile ich macie?
- Pokażcie swoje dłonie. Ile ich macie?
- Pokazaliście wszystkie części rąk. Teraz ja będę mówić nazwę części ręki, a wy będziecie tę część pokazywali.
- Teraz wskazane dziecko będzie pokazywało część ręki, a pozostałe dzieci będą wymieniać jej nazwę.
- Poznanie budowy dłoni (pięść, grzbiet dłoni, wnętrze dłoni, palce).
  - Zaciśnijcie pięści.
  - Rozsuńcie szeroko palce.
  - Pogłaskajcie grzbiet dłoni.
  - Uszczypnijcie wnętrze dłoni.
  - Postukajcie palcami o podłogę.
- Zabawa paluszkowa (według Doroty Berthet).

Dzieci pokazują wymieniane palce i mówią głośno: Tak!

  - Kciuki gotowe? – Tak! (Pięści zaciśnięte, dzieci pokazują kciuki).
  - Wskazujące gotowe? – Tak! (Pokazują palce znajdujące się obok kciuków).
  - Środkowe gotowe? – Tak! (Pokazują trzeci palec u każdej dłoni).
  - Serdeczne gotowe? – Tak! (Pokazują czwarty palec u każdej dłoni).
  - Małe gotowe? – Tak! (Pokazują piąty palec u każdej dłoni).
  - Wszystkie palce gotowe? – Tak! (Pokazują całe dłonie).
  - Schowajcie je za głowę! – Tak! (Chowają dłonie za głowę).
- Kto powtórzy nazwy palców rąk?
- Ile jest palców u jednej dłoni? Ile jest palców u drugiej dłoni? Ile jest palców razem?

Zajęcia przy stolikach

Już czytam i piszę, cz. 1, s. 3

- Zabawy relaksujące.

Dzieci siedzą wygodnie. Nauczyciel mówi tekst, dzieci naśladują opisane w tekście gesty.

Naśladujemy nożyczki: *ruszamy jednocześnie wskazującym i środkowym palcem.*

Naśladujemy nóż: „tniemy” powietrze trzema złożonymi palcami: *wskazującym, środkowym i serdecznym.*

Naśladujemy dziurkę od klucza: *dotykamy palcem wskazującym kciuka, tworząc koło.*

Naśladujemy widelec: *poruszamy trzema rozczapierzonymi palcami: wskazującym, środkowym i serdecznym.*

Naśladujemy grabie: *zginamy wszystkie palce i „drapiemy” powietrze.*

- Ćwiczenia grafomotoryczne.

Zajęcia na dywanie

3. Ukształtowanie powierzchni Polski (nauczyciel zawiesza mapę geograficzną Polski).

- Rozwiązywanie zagadek dotyczących: *morza, gór, wyżyn, nizin.*

Spokojne – jest gładkie,
niczym tafla szklana.

A w gniewie – w huczących
kłębi się bałwanach.

(*morze*)

Rozległe, płaskie,
pagórkowate lub faliste.
Na mapie zielonym kolorem
zaznaczone wszystkie.

(*niziny*)

Szczyty w chmurach chowają.

Doliny w mgłach zatapiają.

Pięknymi widokami
turystów zachwycają.

(*góry*)

Chciałyby być górami,
lecz są za niskie.

Na mapie żółtym
lub brązowym kolorem
zaznaczone wszystkie.

(*wyżyny*)

- Odczytywanie legendy mapy – kolorów, jakimi oznaczone są *morza, góry, wyżyny, niziny.*
- Wskazywanie na mapie Polski: *morza, gór, wyżyn, nizin.*

Zabawy ruchowe

- *Turyści w górach.*

Nauczyciel opowiada, co turyści robią na szlaku, a dzieci wykonują odpowiednie ruchy, np.:

Idziemy na wyprawę w góry. Wkładamy wygodne buty, pakujemy do plecaka picie, jedzenie, mapy, telefon, żeby w razie trudności zadzwonić po pomoc. W górach pogoda jest zmienna, dlatego pakujemy ciepłą kurtkę. Wkładamy plecak na plecy i ruszamy. Idziemy szlakiem równym krokiem. Teraz wspinamy się po łańcuchach. Jesteśmy na szczycie. Podziwiamy piękny krajobraz górski. Odpoczywamy, jemy, pijemy. Wracamy. Zrobiło się zimno. Wkładamy kurtki. Idziemy szybkim krokiem, żeby się rozgrzać. Jesteśmy z powrotem w schronisku. Itp.

Zajęcia przy stolikach

Moje ćwiczenia, cz. 1, s. 9

- Wykonanie ćwiczenia 3, s. 9.
- Opisywanie przez dzieci na podstawie własnych doświadczeń i zdjęć charakterystycznych cech: *morza, nizin, wyżyn i gór.*

Zabawa ruchowa

- *Turyści nad morzem* (marsz, bieg, podskoki).

Zajęcia przy stolikach

4. Przedstawienie dowolną techniką tematu *Moje lato*.

- Szukanie odpowiedzi na pytanie: *Dlaczego wakacje są w lecie?* (wymienianie charakterystycznych cech lata).
- Określanie kolorów charakterystycznych dla lata.
- Wybór techniki plastycznej (kredki, farby, papier kolorowy).
- Wystawa prac i ich komentowanie przez autorów i pozostałych uczniów.

Zabawa muzyczno-ruchowa

- Zgadnij, gdzie jesteśmy? Słuchanie odgłosów.

Wychowanie fizyczne

Opracowanie wychowania fizycznego, zestawy 1–8:
 dr n. med. R. Gałuszka – specjalizacja rehabilitacja ruchowa,
 dr n. med. G. Gałuszka – specjalizacja rehabilitacja ruchowa.

Zestaw 1

Pomoce: tamburyn, szarfy.

Plan zajęć	Opis ćwiczeń i zabaw	Czas (ok.)
Część wstępna		
Czynności organizacyjno-porządkowe	Zbiórka w kole lub w rzędzie, przywitanie się, przedstawienie celu zajęć, zachęcenie do ćwiczeń.	2 min
Zabawa ożywiająca	<i>Piesek i zająca.</i> Jedno dziecko na czworakach biega za innymi, które <i>zajęczymi</i> skokami uciekają przed <i>pieskiem</i> . Dotknięte dziecko staje się <i>pieskiem</i> .	3 min
Ćwiczenia kształtujące	Ćwiczenie kończyn górnych – postawa stojąca, rozkrok, krążenia ramion; ramiona wzdłuż ciała, zgięcie w stawach łokciowych do kąta ok. 90°, krążenia przedramion; ramiona wzdłuż ciała, zgięcie w stawach łokciowych do kąta ok. 90°, krążenia nadgarstków. Ćwiczenie tułowia – postawa stojąca, rozkrok, dłonie spoczywają na barkach, łokcie na ich wysokości, skręty tułowia w prawo i w lewo.	5 min
	Ćwiczenie kończyn dolnych. Marsz po obwodzie koła. Nauczyciel klaszcze w dłonie – ćwiczący w marszu wysoko unoszą kolana; następnie uderza w tamburyn – ćwiczący w marszu uderzają piętami w swoje pośladki (ważne, aby dzieci zachowały wyprostowane plecy). Ćwiczenie głowy – dzieci ruchem głowy na „tak” lub „nie” odpowiadają na różne pytania nauczyciela*.	5 min

Część główna		
Gry, zabawy i ćwiczenia kształtujące koordynację ruchową i orientację	Bieg krokiem odstawno-dostawnym. Słyszając uderzenie w tamburyn, dzieci kierują się w prawo, słyszając dwa uderzenia w tamburyn, dzieci poruszają się w lewo. Gdy nauczyciel macha szarfą, dzieci biegną do przodu, gdy klaśnie w dłonie – maszerują do tyłu.	4 min
	Pozycja wyjściowa stojąca: nogi w rozkroku, dłonie oparte na biodrach. Na sygnał – <i> czerwona szarfa</i> , którą nauczyciel wysoko podnosi do góry – dzieci wykonują skłon tułowia w przód i lewą dłonią dotykają prawej stopy, z jednoczesnym oderwaniem tej stopy od podłoża. Na sygnał – <i>niebieska szarfa</i> , którą nauczyciel wysoko podnosi do góry – dzieci wykonują skłon tułowia w przód i prawą dłonią dotykają lewej stopy, z jednoczesnym oderwaniem tej stopy od podłoża.	4 min
	<i>Kolorowe ósemki</i> . Nauczyciel na zmianę kreśli nad głową ósemki czerwoną lub niebieską szarfą. Dzieci go naśladują. Widząc czerwoną szarfę, kreślą ósemki lewą ręką, a widząc niebieską – prawą ręką**.	4 min
	Słyszając jedno uderzenie w tamburyn, dzieci maszerują w miejscu, wysoko unosząc kolana i klaszcząc dłońmi za plecami. Słyszając dwa uderzenia w tamburyn, dzieci przerywają ćwiczenie.	4 min
	Słyszając pojedyncze klaśnięcie, dzieci maszerują w miejscu, piętami uderzając w swoje pośladki i klaszcząc z przodu w dłonie. Słyszając dwa klaśnięcia, dzieci przerywają ćwiczenie.	4 min
Część końcowa		
Ćwiczenia uspokajające	Leżenie tyłem. Głęboki wdech powietrza nosem i wydech ustami z jednoczesną artykulacją <i>hoooooo...</i> Głęboki wdech powietrza nosem i wydech ustami z jednoczesną artykulacją <i>huuuuuuu...</i> Głęboki wdech nosem i wydech ustami z jednoczesną artykulacją <i>haaaaaaa...</i>	3 min
Podsumowanie zajęć	Zbiórka w szeregu, przypomnienie celów zajęć, ocena aktywności dzieci.	2 min

* Pytanie musi być tak sformułowane, aby odpowiedź na nie brzmiała „tak” lub „nie”.

** Zmiany kolorów powinny być dość szybkie, ale w różnym tempie, aby czynności nie były wykonywane mechanicznie i nie były monotonne.